جوا میّری

کۆمەڵە ڕۆداوێکی کۆمەڵایەتی و بەسەرهاتی واقیعییە

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەکەم

2003 - 1423

ئەم کتێبە:

بریتییە لە شەش ڕووداوی واقیعی لە کات و شوێنی جیاجیادا، هەندێکیان هەزارو سێ صەد ساڵ پێش ئێستا ڕوویداوە، و هەندێکیان لەم سەردەمەی خۆمان، هەندێکی لە بەغداد و هەندێکیان لەتاران، هەندێکی لەناو میللەتانی ترا و هەندێکی لە کوردستان.

کۆلکەی هاوبەشی نێوانیان جوامێرییە، پیاوەتییە، چاکە کارییە لەگەڵ بێگانەبێ یالەگەڵ خزمان، کە ئەویش بەرهەمی باوەڕ بە خوایەو پتەوی ئیمان. جوامێر خۆشەویستە لای خودا و هەموو خەڵکی چ ئیماندار و چ بێ ئیمان. خواش دەفەرموێ:"وأحسنوا إن الله يحب المحسنين"

جوا میڕی

کۆمەڵە ڕۆداوێکی کۆمەڵایەتی و بەسەرهاتی واقیعییە

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەکەم

2003 - 1423

ناوی کتێب: جوامێری.

نووسەر: حسن پینجوینی.

تیراژ: ٣٠٠٠ .

ساڵ: 1423 کۆچی - 2003 زاینی.

چاپخانە: ڕۆژهەلاّت.

بلاّوکردنەوە: ناوەندی ڕۆشنبیر.

لەم زنجیرەیە تا ئێستا شەش ئەڵقەی چاپ کراوە:

١- سەرۆکی پۆلیسی مەئموون. ٢

٢- باوکی عەقیل. ٩

٣- وەستا عەبدوڵلا. ١٩

٤- باوەڵێ. ٣١

٥- لە مشکین شاردا. ٣٨

٦- دکتۆر نەوبەهاری. ٥٠

جوامێری

١

سەرۆك پۆلیسی مەئموون

روداوێکی ناودەروونی مێژووەوەو جوامێری موسڵمانێك باس دەكات

نووسینی

ئەدیب و نووسەری بەناوبانگ (جاحظ)

وەرگێڕانی بەدەستکارییەوە

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەکەم

١٤٢٣ - ٢٠٠٣

جاحیز دەگێڕێتەوەو دەڵێ: سەرۆکی پۆلیسی مەئموون دەڵێ: ئێوارەیەك خەلیفە(پاشای عەبباسی) مەئموون ناردی بەشوێنما، کە رۆیشتم دیتم زۆر تووڕەیە، کەف دەچەرێنێ، چاوی دەر تۆقاندووە، وەك دەڵێن: چاوی پەڕیبووە تەوقی سەری، پیاوێك لەوناوەدا کەوتبوو، هەردوو دەستی زنجیر، و هەردوو پێی بەپێوەند کۆت کرابوو.

پاشا رووی کردە من و گوتی: ئەم تاوانبارە دەبەیتەوە ماڵ خۆتان، ئەم شەو خۆت ئاگاداری لێ بکە و متمانە بەکەس نەکەیت، بەباشی ئاگات لێی بێت، ئەگەر ئەمە هەڵبێ وبڕوات لەجیاتی ئەو تۆ سەر ئەبڕم!!

گوتم: فەرمانت بەجێیە قوربان!

فەرمانم کرد خستیانە ناو دارمەیتێکەوە و چوار پاسەوان هەڵیان گرت، و بردیانەوە بۆماڵ خۆمان، چونکە نەیدەتوانی بەپێ بڕوات..

شەوێ لەژوورەکەی خۆما دام نا، چونکە فەرمانەکەی شا زۆر توند و تیژ بوو، پاش نان خواردن ویستم قسەیەك

دابمەزرێنم، بۆیە گوتم: ئەریّ تۆ خەڵکی کوێیت؟

گوتی: خەڵکی شامم(مەبەستی دیمشقە، چونکە بەدیمشق ئەڵێن: شام..).

گوتم: هەزار رەحمەت لەشام وخەڵکی شام. باشە، تۆ کەخەڵکی شامیت فلاّن کەسی کوڕی فلاّن کەس ناناسیت؟

ئەویش گوتی: بۆچ هەواڵی دەپرسیت؟

گوتم: کاتی خۆی پیاوەتییەکی زۆر گەورەی لەگەڵما کردووە، و ماوەیەکی زۆرە بەشوێنیا وێڵم و دەمەوێ پاداشتی ئەوچاکەیەی بدەمەوە، بەلاّم دەستم ناکەوێ!!

گوتی: پیاوەتییەکەی چی بووە لەتەکتا؟

گوتم: کاتی خۆی من کار بەدەستی دەوڵەت بووم لەشاما، لەناو خەڵکیدا ئاژاوەو پشێوییەك دروست بوو، خەڵکی هەڵیان کوتایە سەر دام ودەزگای دەوڵەتی، ئەوەی کوژرا کوشتیان، هەندێکیش گیرا، و ئەوەش توانی هەڵبێ دەر بازبوو، من یەکێك بووم لەوانەی هەڵهاتم، جادە بەجادەو کۆلاّن بەکۆلاّن کەوتنە شوێنم، منیش خۆم کرد بەکۆلاّنێکا دەرگای ماڵە گەورەیەك کراوەبوو، خۆم کرد بەژووریدا، خاوەن ماڵەکە لەودیو دەرگاکەوەبوو، گوتم: پەنام بەخوا هێناوە، و پاشان بە ئێوە، پەنام بدەن؟

خاوەن ماڵ زۆر پیاوانە گوتی: پەنا دراوی، ئیتر دەرگای داخست و زۆری پێ نەچوو ئاژاوەچییەکان لەدەرگایان دا و گوتیان: دەرگامان بۆ بکەنەوە، با ئەو هەڵهاتووە بگرین..

خاوەن ماڵ رۆیشتە پشت دەرگاکەوەو پێی گوتن: چیتان دەوێ؟

گوتیان: ئەو راکردووەمان دەوێ کە ئیستا خۆی بەماڵی ئێوەدا کرد..

ئەویش گوتی: شتی وانییە، و کەس نەهاتۆتە ئێرە..

گوتیان: خۆمان بەچاوی خۆمان دیمان خۆی بەم ماڵەدا کرد..

گوتی: شتی وانییە، ئەگەر پێتان خۆشە، دەرکەتان بۆ

دەکەمەوە، خۆتان بێن ماڵەکە بپشکنن!!

گوتیان: باشە..

ئەویش هات منی بردە ژووری خێزانەکانیەوە، و لەوێ داینام، و ڕۆیشت دەرگاکەی بۆ کردنەوە، و گوتی: وەرن خۆتان بگەڕێن..

ئەوانیش هاتنە ژوورەوە، دەستیان بە پشکنین کرد، هەرچی گەڕان هیچیان دەست نەکەوت، و ویستیان بێنە ژووری حەرەم و خێزانەکانەوە، ژنەکان لێیان تووڕە بوون و گوتیان: هەی وای وا پێکراوانە! ئەتانەوێ بێنە ژووری حەرەمەوە؟! لێیان تووڕە بوون و دەریان کردن.

پاش ئەوە کە ئەوان ڕۆیشتن، هات منی هێنایە دەرەوە و بردمیە حەمامەکەی خۆیان و باشترین جل و بەرگی خۆی بۆهێنام و کردمە بەرم، و لەماڵ خۆیانا ژوورێکی تایبەتی دامێ، و تاماوەی چل ڕۆژی تەواو خزمەتی کردم، بێ ئەوەی لێم بپرسێت ئەرێ تۆ چ کارەیت؟ یاخەڵکی کوێیت؟ بۆچی ڕاویان نایت؟ ماوەی ئەم چل ڕۆژە خزمەتیان کردم، و ڕۆژ بەرۆژیش ڕوویان خۆشتر دەبوو لەگەڵما و خزمەتیان بۆم باشتر دەبوو..

ئاخری ڕۆژێکیان پێم گوت: برا تۆ پیاوەتیەکی زۆرگەورەت لەتەك منا کرد، لەڕاستیدا من ناتوانم هەرگیز ئەم پیاوەتیەی تۆ بدەمەوە، بەڵام من خەڵکی بەغدادم و ئێستا کەس و کارم نازانن لەکوێم و چیم بەسەر هاتووە؟! لەبەر ئەوە تکا دەکەم هەواڵێکی کاروانی بەغدام بۆ بزانە، ئەگەر هاتبوو دەمەوێ لەتەکیانا بڕۆمەوە؟

ئەویش گوتی: ئەترسم دڵت لێمان یەشابێت و نەمانتوانیبێ بەدڵی خۆت خزمەتت بکەین؟

گوتم: خوا پاداشتان بداتەوە، بەڕاستی ئێوە خزمەتێکتان کردم، برایش ئاوەها خزمەتی برا ناکات، مەگەر هەر خوا پاداشتی ئێوە بداتەوە. نەوەڵلا دڵم لێتان نەیەشاوە، و زۆر مەمنوونتانم، بەڵام هەروەك گوتم: کەس و کارم لێم بێ ئاگان وهەواڵم نازانن، دەمەوێ بڕۆمەوە بۆ ناویان.

گوتی: ئەمڕۆ هەواڵت بۆ دەپرسم، ئەو ڕۆژە هەواڵی

پرسی‌بوو، ئێواره هاتەوه و گوتی: کاروانی بەغدا هاتووه، و رۆژی شەممەی داهاتوو(پاش چوار رۆژی تر) ئەگەڕێنەوه، تۆیش پاش نوێژی بەیانییەکەی خۆت ئامادەبکەو خۆت کۆ بکەرەوه تا لەگەڵیاندا بڕۆیت.

کاتێ گوتی: خوت ئامادە بکەو خۆت کۆبکەرەوه، ناوکم کەوت، چونکە من هەر خۆم و گوێمم، هیچ شتێکم نییه، ئەم سەفەرەش دوور و درێژه، زەخیره و توێشووی زۆری دەوێ. منیش نەپاره و پوولێکم پێیه، نە کەرەسەی رێگەیش. بەهەر حاڵ تا رۆژی شەممە چاوەڕوانیم کرد، بەیانییه کەی زوو خەبەری کردمەوه، و گوتی: خۆت ئامادە بکە، منیش خۆم پێچایەوه، و لە ژوورەکەم هاتمە دەرەوه، گوتی: باری ئەو هێستره نوێن و زەخیرەیه بۆ رێگات تا ئیسراحەت بکەیت، ئەوەش نۆکەرێکە لە تەکتا دەبێت تا ئەوێ خزمەتت ئەکات، ئەوەش چەکی خۆمە باپیت بێت، چەك هاوەڵە، ئەوەش پێنج هەزار دینار باپێت بێت بۆ خەرجی رێگاو بان!!

هەرچی هەوڵم دا کە لێی وەرنەگرم بێ سوود بوو.. هات لەتەکمانا تا دەرەوەی شار رەوانەی کردم.. ئەمە جوامێری ئەو پیاوه دیمشقیه بوو کە من بەشوێنیا وێڵم !!

پیاوەی کۆت و زنجیر کراو گوتی: تۆ ئێستا بەشوێنیا دەگەڕێیت و دەتەوێ چاکەی لەتەکا بکەیت؟

گوتم: بەڵێ..

گوتی: ئەو پیاوه ئەوەیه کە لەبەر دەستتا کەوتووه، و لای تۆ کۆت و زنجیر کراوه..

ئەڵێ: کەوای گوت تەزوویەك وەك بروسکە دای لەتەوقی سەرم ولە نووکی پێمەوه دەرچوو!! کە بەوردی سەرنجم داو لێی ورد بوومەوه، بەڵێ، ئەمە ئەو جوامێرەیه، کە تەنیا قاپلۆخەکەی ماوه، لەژێر ئازارو ئەشکەنجەدا نیوه گیان بووه!!

باوەشم پیا کرد و ئەملاو لام ماچ کرد، و هەر ئەو شەوه رۆیشتم ئاسنگەرم هێنا، کۆت و زنجیرەکانم شکاند، و بردمە حەمامەکەی خۆمانەوه، و باشترین پۆشاکی خۆمم بۆ برد بیکاتە بەری، هەر ئەو شەوه ولاخم بۆ ئامادە کرد، و دە

دوانزه سوارم ئامادەكرد، و پێم گوت: هەر ئێستا ڕێت بۆ دەكەمەوە بۆ ئەوەی هەڵبێت، ئەو سوارانە تا ناوچەی ئەنبار(ڕەمادی)و سەر سنووری شام ڕەوانەت دەكەن، ئەوەش دەهەزار درهەمە باپێت بێ بۆ ڕێگە، و ئەسپەكەی خۆشم بۆ سواری خۆت، و ئەوەش شمشێرەكەی لاقەدی خۆم ..

گوتی: من زۆر مەمنوونم وشوپاست دەكەم، بەڵام پاشا زۆر ڕقی‌لێم داگیرساوە، ئەگەر بڕۆمە ژێر هەورەكانیشەوە دەرم دێنێ و ئەم دۆزێتەوە، ئەو كاتە منیش و تۆیش دەكوژێت، جا بۆ بەخۆڕایی تۆیش تیا بچیت؟ تۆ دەتوانی كارێكی تر بكەیت، دەتوانی لای پاشا تكام بۆ بكەیت، و هەوڵم بۆ بدەیت كە لێم ببووڕێ..

گوتم: حەتمەن قسوور ناكەم، و تا لەتوانامدا بێت هەوڵ دەدەم، و ئەگەر هەر ڕازی نەبوو دەبێ من لەپێش تۆدا بكوژێ.. هەر ئەو شەوە ناردم بەپێی پێویستی خۆم كفنیان بۆهێنام، و بەیانی ڕۆیشتم بۆلای پاشاو هەر لەدوورەوە چاوی پێم كەوت، چاوی دەرپەڕاند و بەتووڕەییەوە گوتی: قەسەم بەخوا ئەگەر دەرباز بووبێ سەرت لەلاشەت جیا دەكەمەوە..

گوتم: قوربان! خەمت نەبێ، هەڵنەهاتووە، هەر لێرەیەو لەماڵ خۆمانە.. بەڵام ئەگەر ڕێم بدەیت، شتێك لەنێوان من و ئەوپیاوەدا رووی داوە دەمەوێ بۆت باس بكەم، و بەڕێزتانی لێ ئاگادار بكەمەوە، ئەوكاتە خۆتان چ فەرمانێك دەدەن، فەرمان فەرمانی خۆتانە..

پاشا گوتی: بڵێ بزانم..

بەسەرهاتەكەی خۆم لەدیمشقا و پیاوەتییەكەی ئەوم بۆ گێڕایەوە، و گوتم: قوربان! ئێستاش من هاتووم بۆلای بەڕێزتان كە بەگەورەیی و لوتفی خۆتان بیبەخشن بەمن، ئەگەر هەر نایشی بەخشن، ئەوەتە من كفنم لەتەك خۆما هێناوە تا من لەجیاتی ئەو سەر بڕن!!

پاشا لە جوامێری پیاوە شامیەكە سەر سام بوو!! گوتی: ئێستا ئەمە ئەوەند جوامێر بووە، و ئەو پیاوەتییەگەورەی لەتەك تۆدا كردووە؟

گوتم: بەڵێ، قوربان!

گوتی: منیش دەیبەخشم بەو جوامێرییەی. بەڵام بڕۆ بیهێنە بۆ دیوان، تا کۆڕی وەزیران ئەم دوو جوامێرییەی تۆو ئەو ببیستن و روونی بکەنەوە، ئایا جوامێری کامتان گەورەتربووە؟

گوتم: فەرمان بەردارم گەورەم..

رۆیشتمەوە بۆماڵ، هەر لەدوورەوە مژدەم بە هاوەڵەکەم دا و گوتم: پاشا بەخشیتی و لێبوردنی بۆ دەرکردیت.. ئای لەو خۆشی و شادییە!! کە هەموو گیانی هاوەڵەکەمی گرتەوە!! باوەشی پیاکردم و لەخۆشیا هەموو گیانی پێ دەکەنی..

پێکەوە رۆیشتین بۆ دیوانی شا، وەزیران بەدەوری شادا کۆڕیان بەستبوو. پاشا رووی کردە من و گوتی: بۆمان بگێرەوە ئەم پیاوە چ پیاوەتییەکی لەتەکا کردوویت؟!

منیش بەدوور ودرێژی باسەکەی خۆم وئەوم لەدیمشقا بۆ گێڕانەوە.. پاش ئەوە داوی لە شامییەکە کرد جوامێری وپیاوەتی من بەرامبەر بەو بگێڕێتەوە.. ئەویش بەدوورو درێژی باسەکەی بۆ گێڕانەوە.. پاشان پاشا رووی کردە وەزیران و گوتی: ئەم دووانە پیاوەتیان کردووە، لەتەك یەكترا، پیاوەتی کامیان گرنگتر و گەورە تر بووە؟

ئەوانیش گوتیان: لەراستیدا پیاوەتی هەردووکیان یەك لەیەك گرنگتر وبە نرخترە، ئەو لەنە دیو و نەناسراوی ئەو پیاوەتییە گەورەی لەتەکا کردووە، و ئەمیش لەبەرامبەرەوە، کفنی هێناوەو هاتووە گیانی خۆی لەپێناویا بەخت بکات!! گاڵتەی پێ ناکرێت، لەگەڵ ئەوەدا جوامێری یەکەم گرنگترە چونکە لەبەرامبەر هیچ شتێکەوە نەبووە، بەڵام جوامێری دوهەمیش لەراستیدا جێی رێزە چونکە تا سنووری گیان لەپێناو بەختکردنا هاتووە، کە گیانیش لەهەموو شتێك خۆشەویسترە!! لەگەڵ ئەوەدا هەر یەکەم گرنگتر بووە چونکە جوامێری دووەم لەبەر ئەو چاکەو پیاوەتییەوە ئەنجام دراوە..

پاشایش گوتی: ئەوا منیش بەخشیم بەو جوامێرییەی خۆی.

خوا جوامێرانی خۆش دەوێ، خۆی دەفەرموێ: " وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ "[1] واتە: جوامێر و چاكە خوازبن بێگومان خوا چاكەكارانی خۆش دوێت.

باو باپیرانی ئێمەش بەرەحمەت بن گوتویانە: چاكە بكەو بیدە بەدەم ئاوەوە.. رۆژێك دێت دەگاتە فریات..

خۆ ئەگەر لەم دنیادا نەبوو، بۆ قیامەت مسوەگەرە، مادام باسكردن و منەت بەسەرا كردن پووچ و بەتاڵی نەكردبێتەوە..

خوایش دەفەرموێ: "یاأَیُّهَاالَّذینَ آمَنُوا لا تُبْطِلوا صَدقاتِكُم بِالمَنِّ وَالأذَى"[2].

# # #

1- سورة البقرة/١٩٥.
2- سورة البقرة/٢٦٤.

جوامێری

٢

باوكی عەقیل

رۆداوێكی كۆمەڵایەتییەو جوامێری موسڵمانێك

بەسەرهاتێكی واقیعییە و لە عێراقدا رووی داوە.

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەكەم

١٤٢٣ – ٢٠٠٣

کاتی خۆی برادەرێك لە پاوە هات بۆلام و مەعزەرەتی هێنایەوە کە گوایا: من لەزیندان بەربووم و ئەو نەهاتوە بۆلام. منیش دڵخۆشیم دایەوەو گوتم برا! من هەرگیز گلەییم لێ نەکردوویت و گلەییشت لێ ناکەم، بەڵام حەزم کردوە هەوا ڵت بزانم..

گوتی: ما مۆستا گیان! منیش چەرمەسەرەیەکی زۆرم بەسەر هات، وەنەبێ حاڵی من لەتۆ باشتر بووبێ..

گوتم: چۆن؟

گوتی: منیش گیرام و شەش مانگ لە ئاسایشی گشتی بەغدادا بووم.

گوتم: یاخوا کەفارەتی گوناه بێ و پلەو پایەتی لای خوا پێ بەرزەوەبێ. بەڵام خوا دەزانێ ئێستا دەزانم. کەوا بوو بۆم بگێڕەوە بزانم چۆن ولەسەر چی بوو؟

گوتی: مامۆستا! ئەوەی من دیم یاخوا دوژمنیشت نەیبینێ، وا دەزانی هەرتۆ ئازارت چەشتووە؟ باوەڕت هەبێ ئازارو سزایەك ئازاری من دراوە پێم وایە لەم دنیادا کەس وا ئازار نەدراوە.!.! ئای چ تاڵاوێکیان بەگەروومدا کرد!! تاڵاو بوو نەك گاڵتە..

گوتم: لەکوێ گیرایت؟

گوتی: لەشارۆچکەی سەیید سادق، لەگەڵ خزمێکی خۆمدا لەدوکانی ناسراوێك دانیشتبووین قسەمان دەکرد، لەناکاو پیکابێکی (شۆفرلێت) وەستا، و ئەمنێك هاتە دەر و بەرەو دوکانەکە هات و گوتی: تۆ فلانە کەسی کوڕی فلانی؟

گوتم: بەڵێ..

گوتی: تا دایەرەی ئاسایش وەرە لەتەکما، بەڕێوەبەری ئاسایش هەندێ پرسیاری هەیە و دوایی بگەڕێرەوە.

خاوەن دووکانەکە ئەیناسی بۆیە پێی گوت: برا! ئەگەر ئەزانی شتێکی خراپ هەیە با نەیەت لەگەڵتا؟!

گوتی: برام ! بڕوات هەبێ هیچ لەکایەدا نییە، تەنیا چەند پرسیارێکی لێدەکات و هەر ئێستا دەگەڕێتەوە..

خۆم پێم گوت: کاکەگیان! ئێوە بڕۆن من هەندێ کارم هەیە جێبەجێی دەکەم و دێم..

گوتی: کاکە گیان! منیان بەپەلە ناردووە بەشوێنتا ، وەرە بۆ

ئەوێ و خێرا بگەڕێرەوە، کارەکانت ئەنجام بدە..

بەڵێ بێ سوود بوو قسەی وەرنەدەگرت.. بەناچاری کەوتمە تەکیان، لەبەر مەرکەز دایان بەزاندم، و بردمیان بۆ ژووری بەرێوەبەری ئاسایش!! هەر ئەوەندەم خۆش بوو تا پێم نایە ئەو دیو دەرگای ژوورەکەوە، بەجنێوی ناشیرین دایگرتم، هەی وا و وا پێکراو! هەی کوڕی...! تۆ لەگەڵ ئێرانداییت؟!

گوتم: ئێرانی چی؟ نە ئەیان ناسم و نەلەگەڵیاندام!!

گوتی: هەی... کوڕی...ە راست ئەکەیت، لەتەکیانا نیت؟!!

ئیتر دەستیان کرد بەلێدانم ئەوەندەیان لێدام مگەر خوا خۆی بزانێ، شەق بەشەقی دەگوت: بڕۆ بەولاوە!!

هەر ئەو رۆژە نەیان وەستاندم، بێ ئەوە تەحقیقێکم لێ بکەن، چاویان پێچام و دەستیان بەستم و سوار شۆفرلێتێکیان کردم، و بەسێ سەعات و بیست دەقیقەی تەواو گەیاندمیانە ئاسایشی گشتی (ئەمنی عام) لەبەغدا، هەروەك گوتم: چاوم بەسترابوو، نەمزانی لەکام رێگەوە رۆیشتین: لەکەرکووکەوە، یا لەدەربەندیخانەوە؟

لەئاسایشی گشتی دایان بەزاندم و بردمیانە ژوورێك، کابرایەکی سەرقژنی ورگ زلی، تێك سمڕاو، لەپشت مێزێکەوە دانیشتبوو، سێ چوار تەلەفوون لەبەردەستیا بوو، چوار پێنچ کەسیش بەدەوریا دانیشتبوون.. روی کردە من و گوتی: تۆ ئینسانێکی تێگەیشتوویت، نە ئازاری خۆت بدە و نەئازاری ئێمەش، لەبەر ئەوە چیت لێ دەپرسین راستن و دروست وەڵامەمان بدەرەوە..

گوتم: باشە.

گوتی: لەکەیەوە پەیوەندیت لەگەڵ ئێراندا هەیە؟

گوتم: پەیوەندیم نییە..

گوتی: با پەیوەندیت هەیە..

گوتم: نەخێر..

گوتی: ئەوپاسدارانەی لەشانەدەریدا چاوت پێیان کەوت و لە تەکیانا کۆبوویتەوە ناویان دەزانیت؟؟

گوتم: کەسم نەدیوە..

گوتی: ئەو کۆمەڵی ئێوەیە ناوی چییە؟

گوتم: لەکۆمەڵدا نیم..

گوتی: لقێکی حیزبی دەعوەن؟ یا جیاواز و سەر بەخۆ؟

گوتم: لەهیچ تاقم و کۆمەڵەیێکدا نیم، تا بزانم دەعوەن یا شتێکی ترن..

گوتی: حەرەس وەرن..

هاتن و گوتیان: فەرموو گەورەم!!..

گوتی: ئادەی، خۆی ریشی گرتم و تا هێزی تیا بوو دارێکی ماڵی بە تەوقی سەرمدا، ئەو دنیام هاتە پێشچاو، ئینجا بردمیان بۆ هەڵواسین، چاویان بەستمەوە و قایشێکیان لەهەردوو بن باڵم بەست، و بەشتێکدا هەڵیان واسیم.. ئینجا ئەوەندەی بادام و سووڕاندمەوە تا رشامەوە، پاشان دایان گرتم..

ئینجا گوتی: راست بڵێ.. دەنا دەتکوژم..

گوتم: وەڵڵا پارچە پارچەیشم بکەیت، بوختان بۆ خۆم ناکەم و لەهیچ حیزب وتاقمێکدا نیم، و پەیوەندیم بە هیچ کۆمەڵێکەوە نییە، ئیتر لەخۆمەوە بڵێم چی؟

پاشان گوتی: وەڵڵا ئەمشەو سزایەکت ئەدەم وەك سزای دۆزەخ!!

گوتم: چ دەسەڵاتێکم هەیە؟

بەڵێ، قسەکەی خۆی هێنایە دی، زۆر بێڕەحمانە سزای دەدام، ئازارێکی زۆری پێچەشتم، بەکێبڵ بەربوونە لێدانی ژێر پێم، ئینجا کارەبایان لەنەرمایی هەردوو گوێم بەست، دوای ئەوە بەچەرخی گاز تووکەسەر و ریشیان دەسووتاندم!!

هەر دەمگوت: هیچ نازانم، و ئاگام لەهیچ نییە، و بوختانیان بۆ کردووم، دەنا من بێتاوانم.

من زۆرم گوت و ئەوان کەمیان بیست، بەڵکو هەر هیچیان نە بیست، پاشان بردمیان بۆ ژێر زەمینی ژمارە دوو، لەوێ کردمیانە ژوورێك، ژوورەکە زۆر تاریك بوو، هەرچەند چاویشم بەسترابوو، دەنگی یەك دوانێکی ترم دەبیست، وەك ئەوە چەند کەسێکی تری تیا بێت ئاوەها بوو، بەڵام هەر نەم بینین ونەمزانی کێن وچین؟!

نزیکی شەش مانگێ لەو کاول بووەدا مامەوە، هەرچی جۆری ئازار وسزا هەبوو پێیان چەشتم. رۆژێکیان بەچاو بەستراوی بۆ ژوورێکی تریان بردم، فانیلە سپیەکەو بیجامەکەی ژێرەوەیان لەپێمدا هێشتەوەو گوتیان: رابکشێ، راکشام، گوتیان خۆت بتلێنەرەوە، وەك {بانگلێن} خۆمم تلاندەوە، هەستم دەکرد شتی تیژ بەلەشما دەچێت، تەمز رایەخی ژوورەکەیان کردووە بە

شووشەی شکاو و وردە شووشەیان تیا بلاّو کردبوەوە! و بەسەر ئەو شووشانەدا تلاو تلیان پێ دەکردم، پاشان هێنامیانەوە ژوورەکەی خۆم، کەدەست لەگیانم ئەدەم شووشە هەموو گیانمی بڕیوە، بەلاّم هەر پێم لە هیچ شتێ نەنا و ئیعتیرافم نەکرد..

لەبەر ئەوە کەلەشم هەووی بووبوو بەبرین دەرمانیان دەکردم، ئیتر ئەو ئازارو سزایەم زۆر کەم بووەوە، بەلاّم سزای دەروونیم هەر هەبوو، بۆ نموونە دەهاتنە بەر دەم دەلاقە بچکۆلەکەی دەرگاکەو دەمیان لار ئەکردەوە و ئەیان گوت: ها، ناوت چیا؟! چەند عەسکەر کوشتییا؟ تۆخەڵکی چۆ؟ لەم بابەتانەیان زۆربوو..

تا بەیانییەك حەرەسەکە هات و گوتی: خۆت ئامادە بکە و شتەکانت بپێچەرەوە.. سەیر لەوەدا بوو کەگوتی: شتەکانت بپێچەرەوە!! ئاخر من چیم هەبوو تا بیپێچمەوە؟

گوتم: بۆ؟

گوتی: دەر ئەچی..!!

بەڵێ، هەر ئەو رۆژە بەدەستی بەستراو وچاوی پێچراوە وە

بردمیان بۆ دادگای شۆڕش!!(محکمة الثورة)، پاش ماوەیەك، دایان بەزاندم و بردمیانە بەردەم ژوورێك، کەلەپچەکەیان لەدەستم داکەند و چاو پێچکەیان لەسەر چاوم لابرد، ئەو ئەمنانەی لەگەڵما بوون، یەکی دوو پلیان تەقاند و چوونە دەرەوە..

ماوەیەکی پێ چوو پۆلیسێکی کەتەی زل-بەلاّم چووبوە ساڵەوە - هات و بەعەرەبی گوتی: ها، باوکە! تۆ چیت؟ عەرەبیت کوردیت، تورکمانیت؟

گوتم: کوردم..

گوتی: لەسەرچی گیراوی؟

گوتم ئەڵێن: تۆ لەگەڵ ئێراندایت و خومەینیت خۆش دەوێت. هەرلەگەڵ ناوی ئیمام خۆمەینیم برد ئەو پیاوە موچڕکەیەکی پیا هات و گوتی: جا کارێکی باشت کردووە یان خراپ؟

گوتم: بابە من چ پەیوەندییەکم بەوەوە هەیە؟ تۆمەتم بۆ دەکەن.. ئەم قسەیەمی بەدڵ نەبوو..

ئینجا گوتی: ئەگەر رێگەت بۆبکەمەوە هەڵدێیت؟

وام زانی گاڵتەم پێدەکات، و پێم را دەبوێرێ، زۆر بە بێ

بایەخییەوە گوتم: ئەری وەڵلا رادەکەم..

گوتی: هەندێ چاوەروان بە، تائێستا دێمەوە بۆلات..

پاش ئـەوە کەرۆیشتە دەروە و ماوەیەکی پێچوو هاتەوە و گوتی: تەنیا رێگا ئەوەیە لەو دەلاقە پچکۆلەوە خۆت هەڵبدەیتە خوارەوە، و ئەگەر بتوانیت لەوێوە هەڵبێیت..

گـوتم: باشــە، و زۆر مەمنونیشـت دەبم، بـەلاّم ئەگــەر یارمەتــیم نەدەیت ناتوانم سەر بکەوم!!

گوتـی: کـەمێ خۆ بگرە، رۆیشتە دەرەوە کەزانی کەس لەوناوەدا نیـیە، پشتی خـۆی بـۆ نـەوی کردم و رۆیشتمە سەر هەردوو شانی، وەك جەك بەرزی کردمەوە.. کەدەستم گەیشتە دەلاقەکە هەڵقونام بـۆی، تەماشای خـوارەوەم کـرد بەرزاییـەکەی شـەش مەتـر دەبـوو، ترسـم بـۆ پـەیدا بـوو ئەگـەر خـۆم فـرێ بدەمـە خـوارەوە دەسـت و لاقێکم بشکێ!! بەلاّم خێرا ئەنجامی مەحکەمەکەم هێنایە پێشچاوی خۆم: یـا خنکاندن دەبـێ یا حەپسی هەمیشەیی، ئیتر چشم کرد و بەئەسپایی دەسـتم دانـاو هـەردوو لاقـم شۆر کردە خوارەوە، ئینجا بازم دا.. سوپاس بۆخوا هیچم لێ نەهات..

بەڕاستی ئەو پۆلیسە عەرەبە پیاوەتییەکی گەورەی لەتەکا کردم خوا پاداشتی بداتەوە!! دڵنیاشم خوا پاداشتی دەداتەوە چونکە خوا ئەفـەرموی(وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا)[٣] ئەوەی یەکێ لەمـردن رزگـار بکات وەك ئـەوە وایـە کـە هـەموو خـەڵکی زیـندوو کردبێتەوە..

بـەڵێ، ئـیتر منـیش دوو سـێ پێچـم لێدا و بـۆی دەرچووم. کۆلاّن بـەکۆلاّن تـا گەیشـتمە سـەر جادەی قـیر، مندالاّن بە: شێتە، شێتە!! دەکەوتـنە شـوێنم. ناهەقیشـیان نـەبوو، چونکە ببومە عیبرەتێك : پرچـم درێـژ بـبو، سمێڵم هاتـبوە ناو دەمم، ریشم تەواو درێژ ببو، شـەش مـانگ بـوو خـۆم نەشـۆردبوو، چـڵکن و کولکـن، دەسـتێ بـیجامەی شـڕم لـە بـەرابوو.. بـەرزی بالاّیشـم دوو مەتـر و شتیکە، بەم هەیهەتەوە درێژ داهۆڵێك بووم بۆ خۆم..

لەسـەر جـادەی قیرەکـە هەرچـی دەسـتم لەتەکسـی رادەگـرت، شۆفیرەکان سـەرێکیان دەر ئەهێـنا و بەعـەرەبی دیانگوت ها شێتە! چیت دەوێ؟ ئەوانـیش وایـان دەزانـی شـێتم!! ئـیتر نەدەوەسـتان و دەڕۆیشـتن..تـا لـەدوورەوە قەمەرەیـەکم بیـنی رۆیشـتمە ناوەڕاستی

3- سورة المائدة/٣٢.

جادەکەو هەردوو دەستم بەملاو لای خۆما بلاّو کردەوە.. خاوەن ترومبێل کەنزیك بووەوە وەستا و گوتی: فەرموو سەربکەوە، منیش سەرکەوتم، و ماوەیەك رۆیشتین، ئینجا گوتی: لە کوێ بوویت؟

گوتم: کاکە گیان من شێت بووم و ئێستاش لەشیتخانە هەلاّتووم.

گوتی: بۆ کوێ دەچی؟

گوتم: زەحمەت نەبێ بمگەیەنە حەیدەرخانە..

گوتی: بەسەرچاو، پاش ئەوە ماوەیەك رۆیشتین گوتی: ناسراوت هەیە؟

گوتم: نەوەللا، بەلاّم خوا پەك ناخات..

گوتی: کەوابوو دەڕۆین بۆ ماڵی خۆمان..

گوتم: پێویست بەو زەحمەتە ناکات ماڵت ئاوەدان بێت..

گوتی: بابە! زەحمەتی چی؟! قسەی وا هەر مەکە.. بەڵێ، پێچی بە قەمەرەکەی کردەوەو بەرەو گەڕەکی... بردین، لەوێ لەبەر دەرگایەکدا وەستا و زەنگی دەرگای لێدا.. ئافرەتێك دەرگای کردەوە، هاوەڵەکەم گوتی: دایکی عەقیل! میوانمان هەیە.

ئەویش گوتی: میوان بەخێر بێ سەرچاو..

پاش ئەوە کەرۆیشتینە ئەودیو گوتی: دایکی عەقیل بێ زەحمەت حەمامەکە دابخە..

گوتی: بەسەر چاو..

بەڵێ، ئەو حەمامی گەرمکرد و خۆیشی بەمقەست و شانە بەربووە سەرو ریشم، پاك ریشی بۆ تاشیم و سەری بۆ کورت کردمەوە و بەرسمێڵی بۆ گرتم. ئینجا گوتی: دە ئێستا برۆ حەمام و خۆت بشۆرە..

بەڵێ، رۆیشتمە ژوورەوە، تا من چلکی شەش مانگەم خووساند و خۆم شۆرد ئەویش- خوا پاداشتی بداتەوە- رۆیشتبوە بازاڕ کراسێکی درێژ(دزداشە)و فانیلە و دەرپێکورت و کلاّوێکی سپی وجووتێ نەعلی بۆ هێنا بووم، و هاتە دەرگای حەمامەکە و گوتی: ئەوانە تازەن و لەبەر نەکراون، لە بەریان بکە.

کە خۆم گۆڕی هاتمە دەرەوە پێکەوە دانیشتین، باوکی وبراکانی هاتنەوە، بەخێرهاتنێکی گەرم و گوڕیان کردم، و زۆر رێزیان لێگرتم..

سێ ڕۆژ لەماڵیان مامەوە، و زۆر خزمەتێ باشیان کردم، پاش ئەوە پێی گوتم: کاکە گیان! تۆ شێت نیت، پێم بڵێ بزانم چیت لێ قەوماوە؟ تا ئەگەر بتوانم یارمەتییت بدەم؟

عادەتی عەرەب وایە تا سێ ڕۆژ لەمیوان ناپرسن، پاش ئەوە لێی ئەپرسن: چیت و چکارەیت، و دەتەوێ چی بکەیت و خەڵکی کوێیت؟؟

لەنوکەوە بەسەرهاتەکەی خۆمم بۆ گێڕایەوە و گوتم" منیش بەتەواوی متمانەم بەتۆ هەیەو ئیتر تۆیش خۆت و شیری پاکت..

گوتی: بێخەم بە، ماڵ وترومبێل وخۆم وباوك وبراکان و ژن ومنداڵت لەسەر دائەنێم! ئێستا وابزانە گەیشتویتەوە ماڵ خۆتان، یەك گەردیلە ترست نەبێو دڵ بەدڵ نەدەیت!! ئینشائەڵلا بە بێوەی دەگەڕێیتەوە ناو ماڵ ومنداڵی خۆت..

منیش زۆر دوعای خێرم بۆ کرد وگوتم: برا هەر ئەو دوعاخێرانەم لەدەست دێت، خوا پاداشتی خێرت بداتەوە..

ماوەی حەوت ڕۆژ لەماڵ (ئەبو عەقیل) دا مامەوە، کاتێ نوێژ دەبوو بەجەماعەت نوێژمان دەکرد، قورئانێکی باشی لەبەربوو، عیبادەتێکی چاکی هەبوو، ئەو حەوت ڕۆژە خزمەتیان کردم، ڕۆژ بەڕۆژ ڕوویان خۆشتر دەبوو، خزمەتیان باشتر دەبوو، ئاخری گوتم: کاکە گیان! ماڵت ئاوابێ وخوا پاداشتی خێرتان بداتەوە، ئیتر من دەمەوێ بڕۆمەوە و ئەرك و ئازارتان سووك بکەم..

گوتی: بابەگیان! ئەڵبەت پێمان ڕازی نابی و لەوانەیە وەك پێویست نەمانتوانیبێ خزمەتت بکەین، بۆیە جێمان دێڵی؟؟

گوتم: بەخوا براگیان! مەگەر برای زۆر چاك بتوانێ ئەو خزمەتە بکات کە ئێوە لەتەك منا کردتان..بەڵام شەش مانگە من گیراوم و بێسەرو شوێنم وماڵ ومنداڵم هیچ هەواڵێکم نازانن، و دەمەوێ بڕۆمەوە ناویان و — ئینشائەڵلا — پێیان شاد ببمەوە..

گوتی: دەی برا هەروا وێڵت ناکەم تۆ هەویە و پێناسەت پێیە؟؟

گوتم: نە خێر..

گوتی: دڵ بە دڵ مەدە خۆم دەربازت دەکەم، و ڕێگە دەزانم، ئایا سایەقی دەزانیت؟

گوتم: بەڵێ..

گوتی: کەوابوو کارەکەمان ئاسانتر بوو، دەبێ لەتەکتا بم، تا

دەتگەیەنمەوە ناو کەس وکاری خۆت.!!

گوتم: برا! ئەو زەحمەتە مەکێشە و تائێستا خزمەتتان کردووم و ئیتر بەسە، چونکە ئەگەر تۆ پیت بزانرێ کە منت خزمەت کردووە دەتکوژن، خۆ ئەگەر خوا نەخواستە لە ڕێگەدا بگیرێین تۆش وەك من سەیر دەکرێیت، و لەوانەیە حوکمی تۆ توند تربێ.

گوتی: براگیان ! ئەمە ئەرکی سەرشانمە و من هیچ چاکەیەکم لەگەڵ تۆدا نەکردوە، ئەمە هەقی برایەتییە بەسەرمانەوە، من و تۆ چ جیاوازییەکمان هەیە؟ تۆ بێ تاوانیت، لەپێناو ڕزگارکردنی موسڵمانێکی بێتاواندا چیم بەسەردێ، بابێت.. و سوپاسی خوا دەکەین.. ئەی تۆ نازانی پێغەمبەرﷺ فەرموویەتی: "مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّـهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرُبَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ". [٤] کەسێ دەروویەك لەموسڵمانێ بکاتەوە خوا لەدنیاو قیامەتا دەرووی لێ دەکاتەوە"؟

براگیان خوا داوامان لێدەکات یارمەتی یەکتر بدەین و لەکردەوەی چاکەدا هاریکاری بکەین و بەدەنگی یەککترەوە بێین..

4- أخرجه البخاري فی المظالم برقم: ٢٢٦٢.ومسلم في كتاب البر، برقم: ٤٦٧٧.

ئەوتە دەفەرموێ: (وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى)[٥]

خۆ ئەگەر من لەجێی تۆدا بومایە پێم خۆش بوو کەسێك ببێ ڕزگارم بکات، دەی پێغەمبەریش ﷺ فەرموویەتی: یەکێك لەئێوە ئیمانی نابێ تا ئەوەی بۆخۆی پێی خۆشە بۆ برا دینییەکەیشی پێی خۆش نەبێ. کەوابوو ئەوەی بۆخۆمم پێخۆشە، ئەگەر بۆتۆیشم پێخۆش نەبێ بە ئیماندار حسێب ناکرێم.

گوتم: برا! سەرفرازی دنیاو قیامەت بی، وەڵلاهی پڕ بەدڵ پێم خۆشە ڕزگارم بکەیت، بەڵام پێم ناخۆشە بەهۆی منەوە شتێکت بەسەربێ، دەنا مژدەت بدەمێ خوات لەگەڵدایە، چونکە خوا لەئایەتێکدا ئەفەرموێ: ئێستا دەقی ئایەتەکەم باش لەبەر نییە، واتاکەی وایە:(بێگومان خوا لە گەڵ پارێزکاران وجوانکاران دایە)[٦]

وە هەروەها پێغەمبەریش ﷺ فرموویەتی خوا یارمەتی دەری ئەوکەسانەیە کە یارمەتی برای موسڵمانیان دەدەن.(وَاللَّـهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ) [٧]

5- سورة المائدة/ ٢.
6- (إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ) سورة النحل/١٢٨.
7- أخرجه مسلم فی کتاب الذکر والدعاء/ برقم:٤٨٦٧.

وە هەروەها ئیمام عەلی خوا لێی رازیبێ ئامۆژگاری حەسەنی کوڕی دەکات و پێی دەڵێ: کورم! ئەوەی بۆ خۆت پێت خۆشە بۆخەڵکیش پێت خۆشبێ، وئەوەی بۆخۆتت پێ ناخۆشە بۆ برایانی موسڵمانیشت پێت ناخۆش بێ، ئەوکاتە موسڵمانی تەواوی.. [٨]

گوتی: براگیان! سوپاس بۆ خوا ئێمە موسڵمانین و موسڵمانیسش کاتێ موسوڵمانە کە بایەخ بەکارو پێویستی برای موسڵمانی بدات.. ئەوتە پێغەممەر ﷺ فەرموویەتی: ئەوەی بایەخ بە کاری موسڵمانان نەدات ئەوە لەوان نییە: (مَنْ لَمْ يَهْتَم بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ).[٩]

بەڵێ، ئەم پیاوە جوامێرە خواردن وخۆراکی رێگەی ئامادە کرد و سوار ترومبێلەکەی خۆی کردم، پێش سەیتەرەکەی خانی بەنی سەعد من رۆیشتمە جێی ئەو و ئەویش هاتە جێی من، لەسەیتەرەکەدا وەك ئەو خەڵکەی تر وەستاین، و سلاوێکمان کرد، ئەوانیش بەعەرەبی گوتیان: باوکم! فەرموون، ئەوە بۆچ وەستاون؟ فەرموو برۆن!!

8- نهج البلاغة/ .
-9

بەڵێ منیش جوتێ نەعلم لەسەرپێیەو دزداشەیەکی سپیم لەبەرایە،و کلاوێکی سپیشم لەسەردایە، بەوجۆرە بەرێو لارێدا هاتین تا گەیشتینە (عەربەت) و گوتی: برا من تا ئێرە شارەزام.

گوتم: برا ! ماڵت ئاەدان بێ، ئیتر خۆیشم لەمەولا شارەزاترم. لەموان ودێهاتەکانی شارەزوورەوە بە لارێدا هاتین تاگەیشتینە (سەیید صادق)و رۆیشتینە بەردەرگای ماڵ خۆمان، ماڵ خۆمان چۆڵیان کردبوو، لە تەك ئەبو عەقیلدا ئەملاو لای یەکترمان ماچ کرد و خواحافیزیمان لەیەکتر کرد، گوتم: برا! مەگەر مردن ئەم پیاوەتییەی تۆم لەبیربباتەوە، دەنا هەرگیز لەیادم ناچێ، بەلام خۆزگا بم توانییایە رۆژێك لە رۆژان پاداشتی ئەوچاکەیەت بدەمەوە!! ئەو بەشوێنی خۆیا گەڕایەوە و منیش کۆڵێ دوعای خێرم بۆ کرد.

موسڵمانێکیش گوتی: دڵنیابە ئەگەر تۆ بۆت رێ نەکەوێ چاکەکەی بدەیتەوە، بێگومان خوا پاداشتی دەداتەوە.. سوپاس بۆ خوا کە نیعمەتی ئیسلامی پێ بەخشیوین.. ئەو ئیسلامەی پیاوی وا دروست دەکات..

# # #

جوامێری

٣

وەستا عەبدوڵلا

بەسەرهاتێکی واقیعییەو لەکوردستانی ئێراندا رووی داوە.

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەکەم

2003 - 1423

دنیا گەرمەی هاوین بوو، لەنزیکی چێشتەنگاودا بەرەو ئارایشگای وەستا خەلیل رۆیشتم، وەستا خەلیل پیاوێکی گەنم رەنگی، کورتە بالأی، ئێسك سوکی، زەڕرە شیرینی، رووخۆشی، قسەخۆشی، تێگەیشتووی، رەوشت جوانی، بەئەدەب و پێبەند بەئیسلام بوو.. هەر هۆی ئەمانەبوو منی کەمەند کێش کردبوو، هەموو کاتێك بۆ سەرچاککردن لەخیابانی حەسەن ئاوا وە دەڕۆیشتم بۆ خیابان فەرەح، ماوەی نێوانی ئەم دوو شەقامەش زۆر نزیك نەبوو، بەڵکو لەیەك دووربوون و مرۆڤ بەئاسانی نەیدەگەیشتێ.

هەرکات سەری بۆ چاك دەکردم پرسیاری ئەکرد و منیش وەلأمم ئەدایەوە، و پاشان بەسەرهات و رووداوم لەبارەی دەست پاکی وداوێن پاکی و جوامێرییەوە بۆ ئەگێڕایەوە، و زۆر شتم بۆ باس دەکرد.

ئەم جارەیان کەرۆژی پێنج شەممە بوو گوتی: کاك حەسەن! لەراستیدا رووداوێکی سەیرم لەلایە و دەمەوێ بۆ تۆی باس بکەم، چونکە روداو بۆتۆ باس بکرێت بەزایە ناچێت، دەنووسرێت و خەڵکێکی زۆر سوودی لێ وەردەگرێت.

گوتم: سوپاسی هەستی ناسکتان دەکەم کە ئەوەندە لوتفتان هەیە وبەم جۆرە لەبارەی ئێمەوە بیر دەکەنەوە، بفەرموو، منیش گوێم راگرتووە، و بەبیستنی خۆشحاڵ دەبم، خۆ ئەگەر زانیم بەسوودە ئینشائەڵلا دەینووسم.

کوێرەوەری:

گوتی: رۆژێ لەم جێگایەی تۆدا پیاوێك دانیشتبوو، سەرم بۆ چاك دەکرد، رەنگی پیست و دەموچاوی پیر نەبوو، بەلاَم بەشی زۆری سەرو ریشی سپی بووبوو، گوتم: ئابرا(ئاغابرا) ! ئیجازە هەس پرسیارێ بکەم؟

گوتی: خوایشت دەکەم، وەستا گیان! فەرموو.

گوتم: ئاغا گیان! ببورە، تۆ رەنگ و رواڵەتت لەپیر ناچێ، و کەچی بەشی زۆری سەرو ریشت سپی بووە، ئەکرێ بڵێم هۆی چیبووە؟ ئەویش هەناسەیەکی ساردی بۆکڕووزاوی هەڵکێشاو گوتی: ئاغاگیان! بێژم چە، خۆشیم نەدیگە، لەوکاتەوە پێم ناوەتە جیهانەوەو لەباخچەی ژیانا خونچەیەکی ساوابووم، رەشەباو گێژەلووکەی سامناکی ستەم ژاکاندمی، وەك بەرخۆلەی ساوای بێدایکم لێهات..

گوتم: چۆن؟

گوتی: لەدەورو بەری هەشت ساڵیدا باوکم مرد و ئێوە خۆش، دایکم مابوو، خەڵکی دڵخۆشیان ئەداینەوە و ئەیان گوت: برا خەفەت مەخۆ مادام دایکت ماوە تۆ هەتیو نیت، هەتیوی رایستەقینە ئەوەیە کە دایکی ئەمرێ، چونکە منداڵ بەباوك مردن ئەوەندە هەتیوی پیا دەر ناکەوێت کە بەدایك مردنا پیایا دەر دەکەوێت!!..

ئەم قسەیە راستە و واقیع دەیسەلمێنێ، بەلاَم کاتێ منداڵ باوکی نەما لەبارەی ئابووری و کۆمەلاَیەتییەوە، لەبارەیئامۆژگاریو رێنموونییەوە، لەبارەی ناز و ئاڕاستەوە بەتەواوی کز و لاواز دەبێ. هەر هۆی ئەوەشە کە لەدینی ئیسلامدا ئەوەی باوکی ئەمرێ بە هەتیو حسێبە نەك ئەوەی دایکی ئەمرێ.

بەهەرحاڵ زۆری نەخایاند دایکیشم ئێوەخۆش !! ئەویش مرد و بەهەموو حسابێ هەتیو کەوتین و لەسۆزی دایکیش بێ بەش بووین.

خەڵکی هەژارو ئیماندار کاتێ بیان بینینایە بەزەییان پیاماندا دەهاتەوە و خەمیان بۆ دەخواردین و لەنێوچاویانا نیشانەی سۆزو بەزەییمان دەبینی بەرامبەرمان.

بەلاّم خەڵکە هەژارەکە موسڵمانێکی سادەو ساویلکە بوون، لەبەرامبەر ئاغاو خاوەن موڵکەوە هیچ دەسەلاّت و توانایەکیان نەبوو، زۆرزان و چاوکراوە نەبوون.

رۆژێ ئاغای خاوەن موڵك بانگی کردین و گوتی:{ مانگا مرد و بڕا دۆ}!! واتە: باوکت مرد و تۆیش ناتوانی جوت بکەیت، زەوییەکەتان لێ دەسێنمەوەو بەجوتیارێکی تری دەدەم!!

ئای لەو ئێش وئازارە!! ئای لەوداخ وخەفەتە!! ئەوەبوو باوك مردن.. دایك مردن.. کۆس کەوتن!! تۆ بیهێنە بە خەیاڵی خۆتا: نان پەیدا کەر باوکبێ نەتبێ!! بەخێوکەر دایك بێ نەتبێ!! وەسیلەی ژیان تەنیا پارچە زەوییەکی بە پیتبێ ئەویشت لێ بسێنرێتەوە!! دەبێ چ ئازارێ ئەوەند بەسوێ بێ؟!

بەڵێ، منێکی منداڵ و بێ هێز و دەسەلاّت لەبەرامبەر ئاغایەکی مل هووڕەوە دەبێ لەگریان زیاتر چیم لەدەست بێ؟ دەستم کردە گریان و هاتمە قسە، بەدەم گریانەوە گوتم: ئاغا ! ئێمە هەتیو و بێ کەسین و جگە لە خوا کەس نییە هەقمان بۆ بسێنێ، ئەوەندەم گوت و هاتمە دەرەوە.

ئاوایییەکەمان لەناوچەی {مەریوان} دا بوو، منیش دەستی هەردوو خوشکەکەم گرت و ئاواییمان جێهێشت، دێ بەدێ و ئاوایی بەئاوایی تا چوینە شاری مەریوان.. ماوەیەك سوڕاینەوە، چەند رۆژێ سواڵمان کرد، بەلاّم کەس نەبوو بمان گرێتە خۆی و دالّدەمان بدات. بۆیە بەناچاری ئەوێشمان جێ هێشت و روومان کردە سنە.

لەشاری سنەیش کەس ناناسین، چی بکەین و رووبکەینە کوێ؟! هات بەخەیاڵمداو روومان کردە چایخانەیەك لەجادەی{سیرووس} دا، دوو خوشکەکەم لە دەرەوە وەستاند وخۆیشم چوومە ژووری بۆلای چایچییەکەو گوتم: وەستاگیان شاگردت گەرەك نییە؟

ئەویش ماوەیەك تیم ڕاماو بەسەر سوڕمانێکەوە سەرنجی دام و گوتی: ئابرا! بۆچە، گەرەکتە کاربکەیت؟!

گوتم: بەڵێ..

گوتی: کاکەگیان! جا تۆ گیانت تیایە تا کار بکەیت؟! بەکەسێکی وەك تۆ ئێژن مردووی بەشی زیندووخۆر، کێ ئەوێرێ تۆ بەشاگرد بگرێ،؟ لەوانەیە بەسەرماندا ساق ببیتەوە!! بەلاَم تۆ هێشتا منداڵیت پێم بڵێ بۆ شاگردی دەکەیت؟!

گوتم: ئاخر ئەمەوێ دوو خوشکەکەم بەخێوبکەم..

گوتی: لەکوێن؟

گوتم: ئەوان لێرەن، ئێستا لەبەردەرگا وەستاون..

سەرێکی بردە دەرەوە چاوی پێیان کەوت زۆر بەزەیی پیاماندا هاتەوە، گوتی: خۆ زۆر منداڵیشن!! پێنج تا حەوت ساڵ دەبن!

گوتی: بانگیان بکە بابینە ژوورەوە، منیش بانگم کردن وهاتن، لەگۆشەیەکی چایخانەکەوە داینان و هەندێ نان وماستی بۆ هێناین و چایی گەرمیشی بۆ داناین.. پاشان هەناسەیەکی ساردی هەڵکێشاو گوتی: بەداخەوە من ناتوانم بەخێوتان بکەم چونکە خۆم منداڵم زۆرە. بەلاَم کەسێکی تر پێدەزانم زۆر پیاوێکی باش وخێر خوازە، و منداڵیشی نییە، با ئەو بێت دەتاندەمە دەستی.. لەلای ئەو بەتەواوی دەحەوێنەوە..

بەڵێ تا دەماو دەمی خۆر ئاوا ئێمە لەچایخانەکەدا ماینەوە، دەمەو ئێوارە پیاوێکی بەماریفەتی رووخۆشی قسەخۆش خۆی کرد بەژووری چایخانەکەدا جل وبەرگی کاری لەبەردا بوو، لەوە دەچوو گەچ کاربێ چونکە گەچی زۆر بە جلەکانیەوە بوو..

چایچییەکە گوتی: وەستا عەبدوڵلا! خێرو بێرێکی باشم بۆ دیویتەوە!!

ئەویش گوتی: یاخوا خێر..

گوتی: ئینشائەڵلا خێر دەبێ، بە دوورو درێژی بەسەرهاتەکەی ئێمەی بۆ گێڕایەوە..

وەستا عەبدوڵلا زۆر دڵتەنگ بوو، خەم وماتەم بەروالەتیەوە دەرکەوت، زۆر بەزەیی پیاماندا هاتەوەو گوتی: هەستن بابڕۆینەوە، بۆماڵ خۆمان.

ئێمەش نەدیو و نەناس کەوتینە شوێنی، کوچە بەکوچەو کۆڵان بە کۆڵان رۆیشتین تا لەبەر خانوویەکی مام ناوەندیدا وەستاین، وەستا عەبدوڵلا دای لەدەرگا و وەستا ژن هات دەرگای بۆ بکاتەوە، پێش ئەوەی دەرگاکە بکاتەوە هەرلەدوورەوە بانگی کرد و گوتی:

پیاوەکە! ئەمڕۆ درەنگ هاتیتەوە، خێر بوو؟

وەستایش گوتی: ڕاست دەکەیت، درەنگ هاتمەوە بەڵام خێرێ گەورەم بۆ هێناویتەوە، ئەم سێ منداڵم بۆ هێناویتەوە.. باوك و دایکیان مردووەو ئاغای بێ ویژدانی {ئەڵمانە}ش دەری کردوون، بۆخۆیان ئاوارەو دەربەدەر بوون، هاتبوونە چایخانەکەی حەمە حسەین، وا منیش لەتەك خۆما هێنامنەوە. جا ئەگەر تۆ کەیفت لێبێ ئەوا خێرێکی گەورە بۆ خۆمان دەکەین، بەخێویان دەکەین، خۆ ئێمە منداڵمان نییە، ئینشائەڵلا وا پەروەردەیان دەکەین هەرگیز هەست بەوە نەکەن کە دایك و باوکیان نییە، ئێمەش وادادەنێین ئەمانە منداڵی خۆمانن.. وەستا ژنیش زۆر مەردانە گوتی: "پیاگەکە! هەر فرە کارێ خاست کردگە"! خۆت دەزانی من زۆر تامزرۆو ئارەزوومەندی منداڵم، بەپشتیوانی و کۆمەکی خوا وەك منداڵی خۆم خزمەتیان دەکەم، مامۆستاکان لە حەدیسا بۆمان باس دەکەن پێغەمەمبەر ﷺ فەرموویەتی: من و بەخێوکەری هەتیو لەرۆژی قیامەتا وەك ئەو دوو پەنجە پێکەوەین[١٠].

---

[10]- واتای ئەم فەرموودەیە: "أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا،وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى." أخرجه البخارى في كتاب الطلاق/باب اللعان, برقم: ٤٨٩٢. فتح البارى ٣٥٨/١٠.

سەر دۆزین:

وەستا خەلیل لەسەر قسەکانی خۆی بەردەوام بوو، گوتی: ئەو کوڕەی کەلەبەردەستمدا بوو سەرم بۆ چاك دەکرد هەناسەیەکی ساردی هەڵکێشاو گوتی: وەستا خەلیل گیان! پێنج ساڵی تەواو لەماڵ وەستا عەبدوڵلادا ماینەوە، ڕۆژ بەرۆژ خزمەتی باشتریان دەکردین، ڕوویان خۆشتر دەبوو، ژوورێکیان بۆمن تەرخان کردبوو، ژوورێکیش بۆ خوشکەکانم، بەڵام ئەوان بەزۆری لای وەستا ژن بوون، زۆرجار کە دەرگا دەکرایەوە، دەمبینی سەری خوشکەکانم لەکۆشی وەستا ژندایەو سەریان بۆ دەدۆزێ، نەوەك ڕشك وسپێ تێیان بدات، ئەم هەڵوێستەی وەستا ژن منی زۆر دڵخۆش کردبوو، لەڕاستیدا میهرەبانی و دڵسۆزی ئەو، خەمی بێدایکی لەبیر بردبووینەوە، بەتایبەت بەرامبەرخۆشکەکانم هەر زۆر میهرەبان و دڵسۆز بوو..

ئێمە بەوەستامان دەگوت: بابە، و بەوەستا ژنیش: دایە.. لەڕاستیدا دیك وباوکێ میهرەبان بوون خوا لێیان ڕازی بێ..

کار کردن:

تەمەنم لەدەوری پانزە ساڵاندا دەبوو، ڕۆژێ باوکم پێی گوتم:

کوڕم! سوپاس بۆخوا نەمامێکی جوانت لێ دەرچووە، بۆداهاتووی خۆت فێری کارو پیشەیەك ببیت باشە، مرۆڤی کاسب دۆستی خوایە!!

ئینسان ئەگەر پیشەیەك بزانێ لەهیچ شوێنێ پەکی ناکەوێ، پەندە کوردییەکە دەڵێت: سنعەت وە ك بازنگی ئاڵتوون وایە لەدەستا بێت، واتە: چۆن کەسێك بازنگی ئاڵتونی لەدەستا بێت هەر کات پێویستی بەپووڵ بوو سوودی لێ وەردەگرێ، و دەست لەکەس پان ناکاتەوە، ئینسانی سنعەتکاریش سنعەتەکەی خۆی بەکاردێنێ و پێویستییەکەی نامێنێ.. جا لەبەر ئەوە پێم خۆشە فێری پپیشەیەیك ببیت، گەر ئارەزووت لێیە وەرە لەتەك خۆما کاربکە — خۆت دەزانی - من گەچکارێکی باشم، ڕۆژانەی خۆتت بۆ دیاری دەکەم و فێری سنعەتەکەیشت دەکەم. گەر کەیفیشت لەم کارەنییە لە شوێنێکی تر کارت بۆ دەدۆزمەوە، ئارەزووی خۆتە من زۆرت لێنا کەم. بەلاَم گرنگ ئەوەیە تۆ فێری کاسبییەك ببیت، و پیشەیەك بزانی.

بەڵێ منیش بڕیارم دا لە تەك خۆیا کار بکەم، ماوەیەك کارم کرد ، ڕۆرژانەکەم دەدا بەکەرەسەی یاری کردن و شیرینی و پۆشاك بۆ خوشکەکانم.

ڕۆژێك باوکم گوێی گرتم و گوتی: من زۆرم پێ خۆشە کە تۆ ئەوەندە سوۆزت بۆ خوشکەکانت هەیە، بەلاَم لەم ڕۆ بەولاوە پوول بۆ ئەوان خەرج نەکەیت، چونکە ئەوان لەهیچیان کەم نییە، پوڵی خۆت بخەرە ناو گۆزەڵەیەکەوە و بۆ خۆتی کۆ بکەرەوە، تا لەدواییدا ژنت بۆ دێنین و ماڵ پێکەوە دەنێیت..

منیش زۆر مەمنوون بووم و گوتم: بابەگیان! خوا ئێوەمان لێ نەسێنێ، ئەزانم لەسایەی خواوە و لوتفی ئێوەوە لەهیچ شتێك کەمیان نییە، بەلاَم هەر حەزم کرد وەك دیاری وسەوقاتێك بۆیان بکرم، لەلایەکی تریشەوە ئەرکی سەرشانی ئێوە کەم بکەمەوە..

گوتی: نا، من رازی نیم..

منیش زۆر سوپاسم کرد و گوتم: باشە..

بەڵێ ماوەی چەند ساڵێك لەگەڵ باوکمدا ڕۆیشتم بۆ گەچ کاری، تا بەتەواویفێری پیشەکە بووم و وەستایەکی باشم لێدەرچوو..

وەك هەموو لاوێك لەو تەمەنەدا دەمویست دنیای دەورو بەرم ببینم، زۆر باسی کوردستانی عیراقیان بۆ کردبووم کەلەوێ پارە

ئەبارێ و ئەگەر پیاو لەوێ ماوەیەك بتوانێ كار بكات پارەیەكی باش پێكەوە دەنێت.. ئەو تەماحەیشم هەبوو، ڕۆژێ سەری خۆمم هەڵگرت ورۆیشتم بۆ ئەو دیو، ماوەیەك لەكوردستانی ئەو دیو بووم، كاسبیەكی باشم كرد و پووڵێكی باشم پێكەوەناو هاتمەوە..

بەڵام تا من هاتمەوە باوكم {وەستا عەبدوڵلا} هەردوو خوشكەكەمی بەشوودابوو، وەك كیژی خۆی مەسرەفێكی باشی بۆ كردبوون و جیهازی بۆ كڕی بوون و بەڕێی كردبوون. خوا لەدنیاو قیامەتا پاداشتی بداتەوەو..

خوا حەق سێنە:

ئینجا كوڕەكە هەناسەیەكی هەڵكێشا و گوتی: وەستا خەلیل! وەرە با پێكەوە سەرێكی ئاوایەكەی خۆمان بدەین بزانین لەوێ چی ڕووی داوە و چ باسە؟

چەند ساڵێك پاش دەربەدەری وئاوارەیی ئێمە ئاغای زاڵم تووشی ئیفلیجی(شەلەل) دەبێت و لەجێگەی خۆیا دەكەوێ، زەلیل وزەبوون و گیرۆدەی ناوجێ دەبێ..

بەڵی كاتی خۆی مەغروور و یاخی و سەركەش بوو، چونكە لەوپەڕی هێزو دەسەڵاتا بوو، نەدەهات بەخەیاڵیا لەژوور خۆیەوە دەسەڵاتێكی تر هەبێ، بۆیە لەخوا یاخی بوو، ستەمكار و زاڵم بوو، گەر بڕۆیشتایە بەسەر زەویدا منەتی لەسەر دادەنا، وای دەزانی عاسمان خێوەتێكە بەسەر سەریەوە، تەماشای سەرو هەیبەتی خۆی دەكرد، تەمشای نۆكەرو خزمەتكارو پیاو وچەكدارەكانی دەكرد، ئەوەندەی تر لەخۆی بایی دەبوو، ئەوەی نەهاتبێ بەخەیاڵیا ئەوە بوو كەڕۆژێ ئاوەها زەبوون ببێ. بێ ئاگا لەوەی كە ئینسانەو لاواز، و لەبان دەسەڵاتی ئەوەوە دەسەڵاتێكی بێ وێنە هەیە، ڕەحمی پێدەكات و مۆڵەتی ئەدات، بەڵكوو بگەڕێتەوەو هۆشیار بێتەوە، دەنا كاتێ گرتی بەرەڵای ناكات.[11] هەر لەدنیادا ئاوەها زەلیلی ئەكات كە نزیكترین خۆشەویستی لێی بێزار ببێ و مەرگی بەئاوات بخوازێ، خۆیشی توانای خۆپاك كردنەوەی نەمێنێ، چاوەڕوانبێ تا بەخێری خۆیان تنۆكێ ئاوی دەر خوارد دەدەن، با ئیتر سزاو ئازاری دەروونی بوەستێ كەهەر هەناسەیەكی مردنێكە، مردن زۆر خۆشە چونكە ڕزگاری دەبێ, بۆیە ئەومردنەی كە زۆر ڕقی لێی بوو ئێستا ئاواتە خوازە بێت و لەو ئازارە لەشی و دەروونیە

[11]- واتای ئەو فەرموودەیە:" إِنَّ اللَّـهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ." أخرجه البخارى في كتاب تفسير القرآن/ باب قوله (وكذلك أخذ ربك)، برقم:٤٣١٨.

رزگاری بکات..

بەڵێ، ئاواتی بەمردن دەخواست، بەلاَم سزای زاڵم زۆر قورسە، دەبێ لێرە ئاوها پێوەی بتلێتەوە، بێ خەبەر لەوەی لە دۆزەخدا بۆی ئامادەکراوەو مردن چارەسەری ناکات، وە لەم ئازارەوە بۆ ئازارێکی گرانتر دەچێت، ئای بەقوربانی خوابم! کە ئاوەها حەق لە زاڵم دەستێنێ و لەدنیادا زەلیل وزەبوونی دەکات..

کاك خەلیل گوتی: منیش پێم گوت: ئاغا گیان! دنیا جێگەی تۆڵەو سزای خوایی نییە، ئەم ژیانی دنیایە تەنیا جێگەی کردەوەیەو کێڵگەیە بۆ تۆو چاندن، قیامەتیش جێگەی بەرهەم وەرگرتنە، هەرکەس لەدنیادا گوڵ بچێنێت لەوێ بۆنی خۆشی دەست دەکەوێت، ئەوەی لێرە درِك بچێنێت لەویش درِك بەدەست و لەشیا دەچێت.

ناو بەناو خوالەم دنیایەدا دەسەلاَتی خۆی پیشان دەدات بۆ هۆشیارکردنەوەی خەڵکی، تا بە ئاگامان بێنێتەوە کە خوا لە کردەوەی ستەمکاران بێ ئاگا نییە، و دەزانێ چی دەکەن(١٢)، دەنا زۆر زاڵم وستەمکار لەم دنیایەدا هەن کەهیچ جۆرە ئێش وئازارێکیان تووش نەبووە و نابێت، ئەمەش مانای وا نییە ئەوانە پیاو چاك بن، بەڵکو لەقیامەتا ئاگر و ئازاری بەسوێی دۆزەخ چاوەڕوانیانە، کە سزاو ئازاری دنیا لەچاویا هەر هیچ نیە.

وەستا خەلیل گوتی: ئینجا برادەرەکە رۆیشتەوە سەر قسەکانی خۆی وگوتی: کاتێ ئاغا لەناو جێگەدا ئەکەوێت و کەنەفت وزەبوون دەبێ، بیری دەکەوێتەوە کە وەختی خۆی چ زوڵمێکی گەورەی لە ئێمەی هەتیوی بێ سەر پەرشت و بێ دەسەلاَت کردووە، پیاو دەگرێت، و بەم لاولادا دەیان نێرێ، بەڵکو ئێمە بدۆزنەوە، تا ئێمە رازی بکات..

بۆیە رۆژێ کوڕێکی ئاغاو نۆکەرێکی هاتن بۆلاَم و گوتیان ماوەیەکی زۆرە بەشوێنتا ئەگەڕێین، ئێمە عاسمانت بۆ دەگەڕاین باشبوو لەسەر زەوی دەستمان کەوتیت.. ئێستاش پیاوی چاك بە خۆت ئامادە بکە بابڕۆینەوە بۆ ئاواییەکەی خۆمان..

گوتم: بۆ کوێ؟!

گوتیان: بۆمەریوان.. باوکم حاڵی زۆر شپرزەیە، بای خەزان لێی داوەو تووشی ئیفلیجی بووە، دەیەوێ تۆ ببینێ و مافی خۆت بداتەوە..

12ـ ئەوە واتای ئەم ئایەتەیە:" وَلا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلاً عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ " ابراهيم/٤٢.

ئاواییەکەمان:

کە ئەوقسانەیان کرد جۆرە بەزەییەکم جوولاّ و هەستام لەتەکیانا رۆیشتم بۆ مەریوان، بەلاّم کاتێ گەیشتمە ناودێ چیم بینی!!

ئەو پیاوە زاڵمەی کەوای دەزانی ئاسمان خێوەتێکە بەسەر سەریەوەو زەوی دەبێ مەمنوونی بێ کەئەم پێ بەسەریادەنێ!! ئێستا توانای نەییە لەجێی خۆی ببزوێ، نەك هەر ئەوە بەڵکۆ توانای ئەوەی نییە پاشەرۆکەی لەخۆی دوور بخاتەوە، توانای نییە قومێ ئاو بۆ خۆی بێنێ، بەڵێ زەلیلی ناو جێبووبوو، ماڵ و منداڵ هەموو لەدەستی بێزار ببوون، خواخوایان بوو زووتر بمرێ و لەکۆڵیان بێتەوە، دەمی لار ببوو، چاوێکی وەك کەلابەرد دەر تۆقی بوو، دەستەکانی دەلەرزین و توانایان نەبوو پیاڵەیەك ئاو بگرن..

کە لێی نزیك بوومەوە دەستی گرتم و لێم پاڕایەوەو گوتی: بەقوربانت بم ئازادم بکە، چیتان دەوێ پێتان دەدەم، توخوا لەم ئازارە رزگارم بکەن با ئەوەندە ئازار نەچێژم!!

ئەوی راستی بێ وەخت بوو دڵم پێی بسووتێ و بەزەییم پیایا بێتەوە، بەلاّم خێرا ئەو دیمەنە سامناك و دڵتەزێنەم بیرکەوتەوە کەوەك فلیمی سینەمایی دەهاتە پێشچاوم و لەبەرامبەرمەوە خۆی دەنواند.. ئەوکاتەم هاتەوە پێشچاو کەبانگیان کردم بۆماڵی خۆیان و پارچە زەوییەکەیان لێ سەندینەوە، و لەو کاتەدا من منالێکی بێ دەسەلاّتی کزو لاوازبووم، ئەویش پیاوێکی گەورەو بەهێزو بەدەسەلاّت، لەئاوایی دەریان کردین و لەگەڵ دوو خوشکە پچکۆلە کانمدا بەچاوی پڕلەگریان و کۆڵێ خەم و ئازارەوە لەئاوایی چووینە دەر..

بۆیە خێرا لەو حاڵەی خۆم پەشیمان بوومەوە و بڕیارم دا گەردنی ئازاد نەکەم و لێی خۆش نەبم، هەرلەویا گوتم: من ناتوانم ئازادت بکەم، پووڵی ئێوە ئێستا بەکەڵکی من نایەت، و دەردی من دەرمان ناکات، ئەوکاتە دەمویست کە دێهاتەو دێهات دەگەڕاین و کزو لارەمل، و هەژارو نەدار بووین، و کەس نەیدەگرتینە خۆی، ئیستا من پووڵی ئێوە چی لێ بکەم ؟! دەبێ خوا لەقیامەتا تۆڵەی ئێمەت لێ بسێنێ..

لەوکاتەدا کەدەستی بەدامێنی منەوە گرتبوو، لێم دەپاڕایەوە، ئالەو کاتەدا گیانی دەرچوو و مرد، و بۆ هەمیشە موڵك و سامانی بۆ خەڵکی جێ هێشت و دەبێ خۆیشی لەسەری بەر پرسیار بێ..

وەستا خەلیل گوتی: پێم گوت: ئابرا! مادام ئەو پەشیمان بووەوە و هەستی بەتاوانی خۆی کردبوو، و داوای لێخۆشبوونی لێکردی، دەبوا لێی خۆش ببویتایە ،چونکە هەر پیاوەتی چاکە.

دەڵێ: ئەویش پێی گوتم: کاکە! ئەو پیاوە پیاوێکی زاڵم وملهوڕ بوو، وام دەزانی ئەگەر ئازادی بکەم یارمەتی هەموو زاڵمێك ئەدەم لە زوڵم کردنەکانیاندا، چونکە وام بیر ئەکردەوە: ئەوانەی زاڵمن زوڵم لەخەڵکی هەژار دەکەن وئەڵێن: لەدواییدا گەردنی خۆمانیان پێ ئازاد دەکەین.. با ئەوانەی زاڵمن هۆشێ بکەنەوەو بەتەمای ئەوە نەبن کە زوڵم لەخەڵکی بکەن وپاشان ئازاد بکرێن، چونکە لەوانەیە تووشی کەسانێکی وەك من ببن، کە بەزەیی پیایاندا نەیەتەوەو ئازادیان نەکات!! ئیتر جێم هێشت و هاتمە دەرەوە..

هەموو کەس لانکە و زادگای خۆی بەلاوە خۆشەویستە، و ئارەزومەندی دیتنیەتی، بەلام من وانەبووم، هیچ شەوق و ئارەزووی ئەوەم نەبوو تەنیا رۆژێ تیایا بمێنمەوە.. نازانم هۆی چی بوو، وابووم؟!

وەستا خەلیل گوتی: منیش پێم گوت: براکەم تۆ لەوئاواییەدا هیچ خێرو خۆشییەکت نەدیوە، جگە لە زوڵم وستەم وکوێرەوەری، ئەوە هۆی ئەوەیە کە دڵت بۆی لێ نادا..

ئینجا برادەرەکە بەسەرهاتەکەی خۆی تەواو کرد و گوتی: پاش ئەوە خۆیشم ژنم هێناو ئێستاش لەگەڵ گەچ و گلگەچدا دەست و پەنجە نەرم دەکەم و عارەق دەڕێژم و کاردەکەم. ژیانم سەرانسەر کوێرەوەری و ئێش وئازار بووە و کارەکەیشم کارێکی ئاسان نییە، ئێستا تێگەیشتیت بۆچ سەرو ریشم هەمووی سپی بووەو وەك پیاوێکی پیری پەك کەوتە دەنوێنم؟!

# # #

لەم رووداوەوە:

لەم بەسەرهاتەوە چەند شتێك هات بەخەیاڵما :

١- کاتێ ئادەمیزاد هێزو دەسەلاتی هەبوو ، نۆکەرو خولامی چەکداری هەبوو، پوول ومالی زۆری هەبوو، ئەمانە هەموو داوای لێدەکەن زوڵم لەخەلکی بکات، بەتایبەت ئەوانەی بێ دەسەلات و لاوازن، هەول دەدات بیان چەوسێنێتەوە و خوێنیان بمژێ، سروشتی مرۆڤ وایە بەدەوڵەمەند بوون یاخی دەبێت، (كَلاَّ إِنَّ

الإِنسَانَ لَيَطْغَى أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى)[١٣] جگە لە کەمێکی زۆرکەم کە پێبەندی بیرو باوەڕەکەیانن و لەخوا دەترسن وخوا بەرەحمی خۆی دەیان پارێزێ.

٢- هەر ئەم ئادەمیزادە کاتێ دەسەلاتەکەی لێسەنرایەوە، ماڵ و سامانەکەی لەدەست دەرهێنرا، پشتیوانەکانی پشتیان شکا، چەکدارەکانی چەك کران، یا خۆی کەوتەچوار چێوەی زیندانەوە، یا نەخۆشیەکی ئاوا سامناکی گرت، هەر ئەو پیاوە یاخی و ملهوڕە، زەبوون وکەساس دەبێ، سکالا دەکات و دەپاڕێتەوە، لەوحالانەی پێشووی پەشیمان دەبێتەوە، لەم بارەوە نموونە ی ئاغاو ماغا و سەرۆك چەکداری دەوڵەتی و ئامیر هێز و سەرۆك حیزب و سەرۆك وەزیران و سەرکۆمار و وپاشا و ماشا زۆرن. کە بەچاوی خۆم دیومن..ئاغای ناو ئەم بەسەرهاتەش یەکێکە لەوانە.

جا ئەو زاڵمانە ئەگەر دەستیان ببێتەوە لەجاران خراپتر دەبن، من هەندێکم لەوانە دیوە. قورئانیش هەندێ لەو نمونانەمان بۆ باس دەکات و دەفەرموێ: (فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ، فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ.)[١٤]

13- سورة العلق/٦،٧.

14- سورة العنكبوت/٦٥.

واتە: کاتێ سوار کەشتی دەبوون زۆر بەخالیسی هاواری خوایان دەکرد و ئاینێکی پاڵفتەیان هەبوو، لەگەڵ رزگاری دەکردن ودەیگەیاندنە کەناری دەریا و پێیان دەنایە وشکانی هاوەڵیان بۆ خوا دادەنا.

هەروەك گوتمان:کەمێکی زۆر کەم رێدەکەوێ کە بەچاکی و بەپاکی دەگەڕێنەوە ئەڵبەت ئەوانە زۆر کەمن.

٣- کاتێ ئیمان لەدلا جێگیر بوو چون پاڵ بەخاوەنەکەیەوە دەنێ بۆ کردەوەی چاکە، ئەوتە قورئانی پیرۆز زیاتر لەبیست جار باسی هەتیو دەکات و ئیمانداران هان دەدات بۆ چاکە کردن لە تەکیانا و هەرەشە لەوانە دەکات کە بەناهەق ماڵیان دەخوات یا ئازاریان دەدات، با ئەوەش بوەستێ کە پێغەممەری خۆشەویستمان ﷺ لەچەندان فەرموودەدا باسی پاداشتی فراوانی ئەوکەسانە دەکات کە یارمەتی هەتیو دەدەن و دەست بەسەریانا دێنن و بەخێویان دەکەن.

هەر ئەم ئیمان وباوەڕەیە وا لەوەستا عەبدوڵلاو خێزانی بکات بەو پەڕی سۆزو خۆشەویستییەوە ئەو هەتیوانە بەخێو بکەن و پەروەردەیان بکەن و پێیان بگەیەنن، ئەوەش لەقسەکەی وەستا

ژنەوە دەردەکەوێ کە دەڵێت: پێغەمەمەرﷺ فەرموویەتی(عَنْ سَهْلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى.) (١٥)مـن و بەخێوکەری هەتیو لەبەهەشتا ئاوەها پێکەوەین، و هێمای کرد بۆ دوو پەنجەی دۆشاو مژە و کاروان کوژە.

بەڵێ کاتێ ئیمان هەبوو جوامێری و پیاوەتیش دەبێت، وەك ئێستای بەشێکی زۆر لەشارەکان ماددە بەسەر دڵ و دەروونی خەڵکیدا زاڵ نابێت.

لەگەڵ بوونی ئیماندا مرۆڤ چاکە دەکات، بێ ئەوەی چاوی بڕیبێتە پاداشتی چاکە لەگەڵکراودا، پەندەکەی پێشینان ئەمەیە کەدەڵێت " چاکە بکە و بیدە بەدەم ئاوەوە" بەڵێ، مرۆڤی موسڵمان چاکە دەکات و دەیدات بەدەم ئاوەوە چونکە چاوی نەبڕیوەتە پاداشتی چاکە لەگەڵکراو، لەبەر ئەوە منەت بەسەریا ناکات، بەڵکو تەنیا چاوی بڕیوەتە پاداشتی خوای خۆی، وەك لە ڕەوشتی وەستا عەبدوڵلاوە دیمان.

15- أخرجه البخاري في كتاب الطلاق/باب اللعان, برقم: ٤٨٩٢. فتح الباري ٣٥٨/١٠ .

٤- ئای لەو کامەرانی وخۆش بەختییە!! کە مرۆڤ بتوانێ دڵی لێقەوماوێك خۆش بکات، ماڵ پێکەوە نان، سامان زۆر بوون، ڕابواردنی ناو نازو نیعمەت، ئەمانە هەریەك تام وچێژێکیان هەیە، بەڵام هیچیان بە تام وچێژی دڵخۆش کردنی لێقەوماوێك – ناگات - لەوکاتەدا کە دنیای لێ هاتۆتەوە یەك و تۆیش دەبیتە هۆی دەروو لێکردنەوەی!!

٥- هەندێ کەس بەتەمای ئەوەی خەڵکی بەچاکە باسیان بکات کارێك دەکەن، نەك لەبەر خاتری خوا، دەبینی لای خوا پاداشتیان نیە چونکە بۆ خوایان نەکردووە، و خەڵکیش بەچاکە باسیان ناکات، ئەوا لەهەردوولا بوون. بەڵام ئەگەر کارێکی کرد مەبەست و نیەتی بۆ خوای خۆی ساف کرد و بە پاڵفتەیی بۆ خوا کردی، خوا لەدنیادا پێش لەقیامەت پاداشتی دەداتەوە، کاتێ وەستا عەبدوڵلا ئەو چاکەیەی کرد بەتەمای ئەوە نەبوو کەرۆژێ لەرۆژان ناوی بنووسرێ و بۆ هەمیشە خەڵکی بە چاکە باسی بکەن و ڕەحمەتی بۆبنێرن ، بەڵکو بەتەمای ڕەحمەتیخوا ئەوەی کرد، چونکە مەبەستی خوا بوو، ئەوەتە ئێمە هەموو بەچاکە باسی دەکەین و دەڵێین ڕەحمەت لەگۆڕ وگیانی خۆت و خێزانت.

# # #

جوامێری

٤

بـــــــاوەلێ

ڕووداوێکی واقیعی‌و جوامێری موسڵمانێکی کوردە

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەکەم

2003 - 1423

ڕۆژی دووشـەممەو ڕێکـەوتی ١٩٨٨/٩/٢٦ بـوو، تـازە وەرزی پایـز بـەخۆی وخـێرو بـێریەوە سـەری هەڵدابوو، لە ئوستانداری سنە وە موافەقـەتم بۆ ئوستانداری کرماشان وەرگرتبوو، کە ڕێگەم بدەن لە شاری {پاوە}وە بـڕۆم بـۆ شاری {سنە}. لە کرماشانەوە ناردمیان بـۆ پاوە تـا فایل و تۆمارەکەم بێنم و فەرمانی نەقڵ بوونەکەم بۆ بنووسن.

کاتێ گەیشتمە پاوە سـەعات یـەکی دوا نیوەڕۆ بوو، لەبەر ئەوە فەرمانداری کارەکەیان بۆ نەکردم وخستیانەوە ڕۆژی دوایی تر.

منــیش ڕۆیشــتمە مــزگەوتی ئینقــیلاب نوێــژی نــیوەڕۆم بــە کورتی(قَصْر) خوێند و عەسریشم هێنایە پەنای بە(جَمْعُ التَقْدیم)، پاشان کەمێك هەلاژام ویستم سەروەنەوزێ بشکێنم، بەڵام گاڵە گاڵ و دەنگە دەنگی بـڕین پـێچ و فەڕاشـی خەسـتەخانە کەمنداڵیان لەهـەیوانی مـزگەوتەکدا ئـەکوتا و دەرزیـیان دژی نەخۆشـییە پـەتا دارەکان لێدەدان، نەیهێشت خەوم لێ بکەوێ، ناچار هەستام و هاتمە دەرەوە..

هەندێ برادەران خوڵکیان کردم و خوڵکێکی گەرم بەڵام لەبەر ئەوەی کاتی نیوەڕۆ و پشوودانی ماڵ ومنداڵ بوو، لەتەکیانا نەرۆیشتم و لەبازار نانم خوارد.

تەلەفونیشم بۆ مامۆستا مەلا ئەحمەدی بارامی کرد، گوتی: ئێمە کارێکمان هەیە و دەبێ سەعاتی سێی دوانیوەڕۆ بچینە دەر، بەڵام پێم خۆشە تۆ بێیتەوە و لێرە ئیسراحەت بکەیت، ئەڵبەت زۆر خوڵکی کردم بەڵام گفتم نەدا.. گوتی: کەوابوو حەتمەن ئەبێ بۆ ئێوارە بێیتەوە. بەڵێنم دایێ، بەڵام کاتێ ئێوارە رۆیشتمەوە لەماڵ نەبوو، تمەز لەماڵی برادەرێکی دەعوەت کراوە کەچی منی ئاگادار نەکردبووەوە، ئیتر منیش نەڕۆیشتمە ماڵیانەوە، و رۆیشتمە ماڵ خەزووری.

خەزووری ناوی سەیید موحەممەدە و پۆلیسی خانە نشینە، لە رواڵەتا مۆن و رووترش و ناوچاو تاڵ بوو، بەڵام کە لەگەڵیا دا دەنیشتی بەتەواوی پێچەوانەی رواڵەتی بوو، پیاوێکی بە ماریفەت و بەرێز و قسەخۆش و جوامێر..

کاتێ دانیشتین ودەستمان بەقسەکرد من باسێکم بۆ گێڕایەوە لەبارەی جوامێرییەوە، وەك خۆی گوتی: بەڕاستی کاك حەسەن باسەکەت خۆش وسەرنج راکێش بوو، ئەوی راستی بێ منیش شتێکی بچکۆلەم لەژیانی خۆما دیوە با بۆت بگێڕمەوە.

گوتم: فەرموو، بیگێڕەرەوە، منیش باسەکەیم بەلاوە پەسەند بوو بۆ ئەوە دەشیا بخرێتە ریزی زنجیرەی جوامێرییەوە، بۆیە لە ژێر ناوی (باوەڵێ)دا تۆمارم کرد.. بەو هیوایەی لای ئێوەی خوێنەریش پەسەند بێ و سوودی بۆ هەموان هەبێ وهاندەر بێ بۆ پیاوەتی کردن وجوامێری زۆرترو زیاتر..

تێبینی:

لەناوچەی{بانە}دا بە سەیید ئەڵێن: باوەڵێ .. وەك رێز و ئیحتیرامێك بۆ نەوەی پێغەممەر ﷺ بەکاری دێنن، رووداوەکە لەوێ رووی داوە، بۆیە هەر ئەو ناوەشمان بۆ هەڵبژارد..

فەلاقەی جەنگەڵبانی:

گوتی: کاتی خۆی پووڵ و پارە نەبوو، خەڵکی هەژارو نەدار بوون، پیاوی دەوڵەمەند زۆر کەم بوو، کەسێ وەزیفەی پۆلیسی دەست بکەوتایە و ببوایەتە (ژاندار) وەك بووبێتە حاکم ئاوەها بوو، منیش لەو بێ کارییەدا حەزم دەکرد ببمە ژاندار و هەوڵێکی باشم بۆ داو بەئاواتی خۆم گەیشتم.

هەروەك روونە ژانداری وەزیفەیەکی دەوڵەتییە، دیاریکردنی جێو شوێنی وەزیفەکەم بەدەست خۆم نەبوو، بەڵکو دەوڵەت بۆی دیاری کردم و بەرناوچەی بانە کەوتم. ئەو ناوچەیەش چەتە و قاچاخچی لێ نابڕێ، ناوبەناویش پیاو خراپ لەهەموو شوێنێکدا هەیە، بەتایبەت خەڵکەکە مەرز نشین و لەسەر سنووری عیراقدان.

خەڵکێکی زۆریش لەو ناوچەیەدا بەخەڵوز فرۆشیەوە خەریك بوون و بەزۆری بەرەو سەقزیان دەبرد.

رۆژێ کارمەندی پارێزگاری لەدارستان(جەنگەلبانی) هاواری بۆ پاسگاکەی ئێمە هێنا و گوتی: خەڵووز فرۆشەکان کوتەك کارییەکی باشیان کردووم و هەموو گیانیان شکاندووم..

تمەز کابرا رێی پێ گرتوون و قسەی پێ گوتوون، ئەوانیش دیویانە چەکی پێ نییە، گرتویانە بەئارەزوو دارکارییان کردووە.

میرەدێ:

سەرۆکی پاسگاکەمان فەرمانی دەرکرد لەهەرکوێ و لەهەر کاتێکدا خەڵووز فرۆشتان دی بیان گرن و بیان هێنن، ئێمەش چەند رۆژێ لەوبەر ئاوەکەی(میرەدێ)وە لەنیوە رێی سەقزو بانەدا دانیشتین، چەند بارێ خەڵووزمان بینی، سەرۆکی پاسگاکە گۆتی: برۆن بیان گرن و بیان هێنن، ئێمەش رۆیشتین هێنامانن.

من داوام لەسەرۆك پاسکا کرد کەبارەکانیان نەگرین و خەڵووزە کانیان زەوت نەکەین.. لەناو قسەکاندا منیان بانگ ئەکرد: ئاغا سەیید، خەڵووز فرۆشەکانیش زانییان کەمن سەییدم.

پیاوێکی پیری ریش سپی لەناو خەڵووز فرۆشەکاندا بوو، هاتە نزیکمەوەو دەستەو دامێنم بوو، گوتی: باوەڵێ گیان! پیاوی چاك بە تۆ بارە خەڵووزەکەی من ببەرەوە، داخوازییەکەی جێگەی سەرسوورمان بوو، لەگەڵ ئەوەدا داواکەیم قبووڵ کرد و گوتم: باشە..

چایی سەیلان:

بەڵێ، ئێمە لەگەڵ مامەی ریش سپی دا رۆیشتینەوە ماڵ خۆمان، نان و خوان ئامادە کرابوو، خوا چی دابوو هێنایان، فەرموومان لێکرد تانانمان لەتەکا بخوات، مامەی ریش سپی نەهاتە پێشەوە و نانی نەخوارد!! هەرچەند هەوڵمان دا بێسوود بوو، ئێمەش زۆرمان پێناخۆش بوو نانمان نەخوات، بۆیە لێمان پرسی: هۆی چییە نان ناخۆیت؟

گوتی: تا بەڵێنم نەدەنێ بۆیارمەتیدان و ئەمین بوونم نان ناخۆم!!

ئێمەش گوتمان بابەگیان! بەڵێن بێ بەڵێنی ئەمینیت دەدەینێ و یارمەتیشت دەدەین!!

گوتی: کەوابوو منیش نان ئەخۆم.

پاش نان خواردنەکە گوتم: خاڵەگیان! چ کۆمەکی ویارمەتییەکت دەوێ؟ من چیم لەدەست دێت تا بۆت ئەنجام بدەم؟

گوتی: باوەڵێ گیان! داخوازییەکەی من لای تۆ زۆر ئاسانە، دەتوانی بەباشی یارمەتیم بدەیت..

گوتم: دەی داوا کارییەکەت بڵێ، بزانم چییە؟

گوتی: من منداڵێکی زۆرو وردم هەیە، خێزانێکی گەورەم بەسەرا کەوتووە، ئەمەش وای لەمن کردووە، ناچار ببم کاری قاچاخی بکەم..

گوتم: چۆن؟

گوتی: ئەوبارە خەڵووزەی من خەڵوز نییە، دوو صندووق چای سەیلانی تێدایە، پارەیەکم وەرگرتووە تا بیگەیەنمە سەقز، جا ئیتر تۆیش خۆت وشیری پاکت. دڵنیابە خێزانێ زۆرم هەیە بۆیە ئەم کارەم کردووە.!!

گوتم: من لەسەر بەڵێن و پەیمانەکەی خۆمم، هەستە بابڕۆین ، بارە خەڵووز(چایی)م لەگەڵا بارکرد و لەگەڵیا رۆیشتم تا لەئاوایی دەرچوو.

پێکدا هەڵپژان:

مامەی ریش سپی رۆیشت و گەلێك دوعای خێری کرد ومەمنوون بوو، چەند مانگێك بەسەر ئەم رووداوەدا تێپەڕی و من ئەم باسەم لە بیر چووەوە، نە خاڵۆی ریش سپیم لەبیرما بوو

نه باره چایی. لەنێوان ئێمەو چەتەکاندا ڕووداوێکی دەرگیری وشەڕە تفەنگ ڕوویدا، ئێمە کەوتینە شوێنیان وئەوانیش هەڵهاتن ودەربازبوون.

لەو نزیکانەدا ڕۆیشتینە دێ (ئاوایی)یەك تاخۆمان و ئەسپەکانمان پشوویەك بدەین، منیش بەرماڵە گەورەیەك کەوتم، دەرگایەکی گەورەو حەوشەیەکەی پان وپۆڕیان هەبوو، وەك عادەتی پۆلیسی ئەوسەردەمە هەر لەدوورەوە بەتووڕەیی وتێخوڕینێکەوە گوتم: ئادەی وەرن ئەو ئەسپەم لێ وەربگرن و ئالف وجۆیەکی باشی بۆ دابنین و ئاوێکی بدەنێ..

پیاوێکی پیری ریش سپی هاتە دەرو ئەسپەکەی لێگرتم، خوا هەڵناگرێ بەخێر هاتنێکی زۆر گەرمی کردم، و بەدیتنم شادمانی و خۆشحاڵی خۆی دەربڕی، بە باوەڵێ و باوەگیان دەهات بەدەورمدا..

لەبەر ئەوەی کە پیاوە پیرەکەم نەدەناسی من بیرم لەشتێکی تر دەکردەوە، گومانی خراپم دەبرد، وام دەزانی دەیەوێت بەو قسانەی هەڵم بخڵەتێنێت وپەنێکم پێ بدات وچەکەکەم لێ بسێنێت!!

خۆ ئەگەر وایش نەبێ لەوانەیە چەتەکان لەم ماڵەدا خۆیان حەشاردابێ و بەزوانی لووس بم خلافێنێ و ئەوانیش پەنێکم پێ بدەن.. بۆیە تا ئەو قسەی خۆشتر دەبوو، ڕووی خۆشتری پیشان دەدا من گومانم زیاتر دەبوو، تووڕە تر دەبووم، و ترسم زیاتر دەبوو، بەتەبیعەت قسەی ڕەقترم دەکرد!!

لەوکاتەدا کەویستمان سەربکەوین، مامەی ریش سپی فەرمووی زۆری کرد تا من پێش بکەوم، بەلام من ترسم لەدلا بوو، نەم دەوێرا پێش بکەوم، لەوە دەترسان فێڵم لێ بکات، بۆیە من چاوێکم کردبووە چوارچاو، منیش بەوم ئەگوت: فەرمووخۆت پێش بکەوە، ئەویش - هەروەك دوایی بۆم دەرکەوت بۆ ڕێزی من دەیویست من پێش بکەوم بۆیە — هەتەری دەکرد کەمن پێش ئەو سەر بکەوم، ئیتر گەیشت بەگیانم ولێی تووڕ بووم وگوتم: هەی قوڕمساغ دە سەرکەوە!! یەڵلا پێشم کەوە، دەی بڕۆ خێراکە!! بەناچاری کابرا لەپێش منەوە ڕۆیشت و سەرکەوت..

بۆیە من زۆر سوور بووم لەسەر پێشکەوتنیئەو لەدڵی خۆمدا دەمگوت: ئەگەر چەتەو پیاو خراپیش لە ماڵەکەدا هەبێ و بیەوێ تەقە لەمن بکات، یەکەم تەقە بەر من ناکەوێت و من پێوە نابم!!

هەزار لەرزت بۆ برِیم:

بەڵێ چووینە ژووری منیش چاوێکم کردبووە چوارچاو، لەدالآن و ژێرخان و بەرهەیوان و پشت هەیوان و ژوورەکان وورد دەبوومەوە، بەلآم هیچم نەدی، کابرای خاوەن ماڵ زۆر رێزی دەگرتم، دۆشەکێکیان بۆ راخستم، سەرینیان هێنا بۆ پشتم.

کە دانیشتین کابرا بانگی خێزانەکەی کرد و گوتی: ئافرەت! ئافرەت! ئەوە باوەڵێ یە! باوە سەییدە هاتووە!! خێراکە قەلێك سەر ببڕە، ئینجا ئافرەت هات و دەیوست دەستم ماچ بکات و دەیگوت: باوەڵێ گیان! بەقوربانت بم، خێرو بەرەکەتت هێنا، یاخوا بەخێر بێیت، منیش دەستم پێوە نا و نەم هێشت دەستم ماچ بکات و گوتم: دایکم برِۆ بەولاوە خۆمن شیخ نیم!!

ئینجا کابرای ریش سپی گوتی: باوەڵێ گیان! وادیارە نام ناسیتەوە؟

گوتم: نەوەڵلا.. بۆچ تۆ کێیت؟!

بەهەردوو چەپۆك مالێ بەسەر خۆیا و گوتی: دەك قوڕی دنیا نەکەم بەسەرا، چۆن نام ناسیتەوە، تۆ منت رزگار کرد، جوامێری و پیاوەتییەکی گەورەت لە گەلا کردم، و یارمەتییەکی باشت دام، چۆن نامناسیتەوە؟! ئەها دوو سندووقە چاییەکەت بۆ رزگارکردم!!

گوتم: دەك ماڵت کاول نەبێ ئاوەها!! بابە! خۆ من لەترسا ناوکم کەوت و زیڕەم کرد، تۆ دەزانی هەزار لەرزت بۆ برِیم!! ئاخر خوا عەفووت بکات، بۆ زووتر قسەت نەکرد و خۆت ئاشکرا نەکرد؟!!

ئینجا هەستاین ئەم لاو لای یەکترمان ماچ کرد و گەڵێك مەعزەرەت و پۆزشم بۆ هێنایەوە، پاشان بەدڵئاسوودەیی دانیشتم ونانەکەم خوارد.. خوا پاداشتیان بداتەوە ئەو رۆژە بەراستی خزمەتێ زۆریان کردم..

ئەوی راستی بێ من هەر بەتەمای ئەوە نەبوم رۆژێ لە رۆژان ئەو پیاوە ببینمەوەو چاوەڕوان بم پاداشتی ئەو چاکەیەم بداتەوە بۆیە هەر لەبیرمدا نەما بوو!!.

# # #

لەم بەسەر هاتەوە:

أ- کاتێ ئینسان ڕێزی خۆی نەگرت دەبێ بەتەمای کوتەك کاری و فەلاقە بێ، وەك کارمەندەکەی پاریزگاری لەدارستان. لەمێژە گوتوویانە: ئینسان دەبێ بەقەد بەڕەی خۆی پێ ڕابکێشێ. ئەم پیاوە بەبێ هێز و چەکێك چۆن دەبوو قسە بەو خەڵکە بڵێ؟ ئاخر ئەگەر دەستی لێ بکەنەوە ئەنجامی ئەو نەفامی و نەزانینەی خۆی پیشان دەدەن هەروەك پیشانیان دا !!

ب- پۆلیسی ئەو سەر دەمە چەند ملهوڕ و بێ شەرم بوون!! چۆن بانگی خاوەن ماڵیان کردووە: ئادەی وەرن ئەو ئەسپەم لێ وەربگرن و ئاڵف وجۆیەکی باشی بۆ دابنێن!! ئەمەش ئاوێنەیەکی بالانمای ئەو سەردەمەیە..

ت- کاتێ مرۆڤ توانای بوو دڵی یەکێ خۆش بکات با ئەو هەلە بەزایە نەدات، چونکە لەوانەیە جارێ تر بۆی هەڵ نەکەوێتەوە، وابزانێ ئەو کەسە خۆیەتی و ئەگەر ئەو چاکەیەی لە تەکا بکەن چەند پێی دڵخۆش دەبێت!! ئەبێ کابرای خەڵووز فرۆش چەند شاد و دڵخۆش بووبێ کاتێ باوەڵێ ئەو جوامێرییەی لەتەکا کردووە!!

پ- چۆن کاتێ جوامێری و پیاوەتی ڕووی دا چاکە لەگەڵ کراو دەکاتە دیل وئەسیری خۆی!!..

ج- چون بێکاری هەزارەها دەردی کوشندە بەدی دێنێ، و یەکێ لەوانە ڕێگرییە، کاتێ خەڵکی کەوتە کار چەتە ییش نەما.

ح- لەسەرخاوەن ماڵی کورد زۆر قورس و گرانە میوان نانی نەخوات بۆیە پیاوی خەڵووز فرۆش سوودی لێ وەرگرت..

خ- بەڵێن و پەیمان لەکوردەواریدا نرخ و بایەخێکی تایبەتی بۆ دانراوە، هەرچەند باوەڵێ پۆلیس بووەو ئەرکی سەرشانی گرتنی کەل وپەلی قاچاخ بووە، بەڵام بەهۆی ئەو بەڵێن و پەیمانەوە نەك هەر نایگرێ بەڵکوو ڕەوانەیشی دەکات. ئەمەش شوێنەواری ئیسلامە لە دڵ و دەروونی خەڵکیدا ماوەتەوە، ئەوەتە خوا لەقورئاندا ئەفەرموێ (وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولاً)[16] واتە: پەیمانەکانتان بەرنە سەر، بێگومان پەیمان شکاندن بەر پرسیەتی لەسەرە.

# # #

16- سورة الإسراء/٣٤.

لەمشکین شاردا

ڕۆداوێکی کۆمەڵایەتییەو جوامێری موسڵمانێك

بەسەرهاتێکی واقیعییەو لە ئێراندا ڕووی داوە.

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

چاپی یەکەم

2003 - 1423

١

پیاوەکە! وادیارە تۆ هیچ دەربایسی من نایەیت وخەمێکی ئەو کوڕەش ناخۆیت؟ ئاخر من ئەمە یەکەمجارە کوڕم لێدوور بکەوێتەوە، ئەوە نزیکەی مانگێکە نەم دیوە، تۆ وادیارە بەزەییت وشك بووە؟ بۆیە بەزەییت بەمندا نایەتەوە؟! وەختە دڵم بۆ کوڕەکەم بتەقێ یا شێت ببم!! ئاخر بۆچ سەرێکی لێ نەدەین؟ خەڵکی بەترومبێلی کرێ سەفەر ئەکەن، سوپاس بۆخوا ئێمە ترومبێلی خۆیشمانە.. هەر دەبێ بڕۆین و هەواڵێکی بزانین..

ئاغای شەهیدی گوتی: ئابەو جۆرە خێزانم هەڵی پێچابووم، منیش دڵخۆشیم دەدایەوە و دەمگوت: ئافرەت! خۆتۆ موسڵمانیت و کەمێ سەبرت هەبێ، مەگەر نازانی خوا لەقورئانا پاداشتی بێ حسابی بۆ ئەوانە داناوە کە ئارام وخۆ گرن: (...إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ)(١٧).

[17]- سورة الزمر/١٠.

" ژنەکە! خانەت ئاوا چکێ صەبرت بێ، مەگەر نەت زانیگە خوا لــەقورئانا صــەد بــار زیاتــر باســی صــەبری کــردگە؟" ئەوەتــە پێغەممەر ﷺئەفەرموێ: باشترین وفراوانترین بەشێ خوا بەعەبدی خۆی بەخشیبێ بەشی سەبرە.(وَمَـا أُعْطِـيَ أَحَدٌ عَطَـاءً خَيْرًا وَ أَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ) (١٨).لەبەر ئەوە کەمێ ئارام بە، ئینشائەڵلا هەر فرسەتێکمان بۆ هەڵکەوت سەری لێ دەدەین..

بـەڵێ، ئـارام بـووە وە .. ئـەوی راستـی بـێ خۆیشـم لەدڵـەوە زۆر بێتاقــەت بــووم بــۆی، بــەلاّم رێگەکــە دوور بــوو، لــە{ مشــکین شـەهر} (١٩) بـوو، لـەولای ئەردەبـیلەوە. مـاوەی نـێوان سنەو ئەوێش سەدان کیلۆ مەترە..

راســتە خۆمــان ترومبێــلمان هــەبوو بــەلاّم دەبــوا خــۆم لــێم بخورپـیایە وسـایەقیم بکردایە، خۆیشم پیر بووم و چاوم پێویستی بەعەیـنەکەو رێگەکـە دوورە، لەبـەر ئەوە نەم ئەوێرا گفت بدەم و بڵێم باشە!!

خـوای مـن وتـۆ کـردی هـەر ئـەو رۆژە ژنـبراکەم لـە سـەقزەوە بەمـیوانی هـات، ئـەویش سایەقێکی بـاش بوو، گوتم: یاخوا بەخێر بێیت بـرا بـەخوا لەکاتێکی باشا هاتیت، رەحمەت لەگۆڕی پێشینان کـە گوتویانــە: خــوا دەروە کــەرە و کــلاّوی بــۆ بــەڕوو درووســت کردووە!! پەکی کێ دەخات؟ هێلکە لەمە پاکتر ناشۆرێ، هەم گەشت وگوزار، هەم دیدەنی یار..

مانگــیش مــانگی موحەڕرەمــەو بــۆ ســبەینێ رۆژی نۆیــەم و {تاسووعا} یـە، ئێمەش سەر لەبەیانییەکەی رێکەوتین و ئەو رۆژە لەتەورێـز مایـنەوە، شـەو لـە ئوتـێل بوویـن و بەیانـیـیەکەی بـەرەو مشکین شار رێکەوتین و لەدەماو دەمی نیوەڕۆدا گەیشتین..

٢

دنـیا گەرمـە، خـۆر خەریکە لەناوەڕاستی عاسمان لادەدات، تەواو شـەکەت ومـاندووین، نـانی بەیانـیش هیچێکی وامان بۆنەخورابوو، بەرگـەی دڵمـان بگـرێ، برسـیەتی زۆری بۆهێـنابووین، زۆر گـەڕاین هیچمان دەست نەکـەوت، هـەواڵی ئوتێلمان پرسی، گوتیان: ئوتێلی تیانـیـیە، تەنــیا دوو مــیوانخانەی تــیایەو بــەس!! کــاتێ ســەرمان

[18]ـ أخرجه البخاری في كتاب الزكاة/ برقم: ١٣٧٦.
[19]ـ قةزايةكة لة ئوستانی ئازربايیجانی رؤذهةلاتيدا.و صةدان كم دوورة لةسنةوة.

لەوانیش دا بەقوفڵی هەشتەرخان داخرابوون.!!

شار لەشاری ویران دەچوو، هەرچی گەڕاین هیچمان دەست نەکەوت بیخۆین، نانەواخانە نەبوو، چێشتخانە نەبوو، چایخانە نەبوو، بەکورتی دوکان وبازاڕ هەمووی داخرابوو، دەی خودایە! روو لەکوێ بکەین؟ چۆن لەدەست دێوە زمەی برسیەتی رزگارمان ببێ، لەهەر کەسێکمان دەپرسی دەیگوت: تا سووعایە و هیچ شتێك نییە. تا لە ئەنجامدا پیاوێکی پیاوانەم بینی و پرسیارم لێکرد ، بە تورکی وەڵامی دامەوە، گوتم: ئەگەر دەتوانی - بێ زەحمەت — بە فارسی قسەبکە، چونکە تورکی نازانم.. خوا هەڵناگرێ زۆر پیاوانە بە قسەی خۆش و رووی خۆشەوە وەڵامی داینەوە، و کەوتە قسە کردن. گوتم: ئاغاگیان! بازاڕ گەڕاین و شوێن و جێگایەك نەماوە نە گەڕێین.. هیچمان دەست نەکەوتووە بیخۆین، وا ئێستاش برسیمانەو نازانین چی بکەین؟! ئێوە بۆ خەڵکی ناوخۆی خۆتان دوکان و بازاڕتان بەستووە و کار ناکەن قەی ناکات، بەڵام ئەی نابێ خەمی غەریبەیەکی وەك ئێمە بخۆن؟

کابرا بزەیەك گرتی وگوتی: قسەکەت راستە، بەڵام ئەمە باو و نەریتی ئێمەیە، لەتەکما وەرە بابڕۆین، ئەوان لەناو ترومبێلەکەدا مانەوە و منیش کەوتمە شوێن کابرا و لەتەکیا رۆیشتم، کۆڵان بە کۆڵان بردمی، لەدڵیشەوە ترسی ئەوەم هەبوو پەنێکم پێ بدات. چەند جار خەریك بوو وازی لێ بێنم و بگەڕێمەوە، بەڵام غیرەتم ئەدایە بەر خۆم و لەوخەیاڵانە پەشیمان دەبوومەوە و دەڕۆیشتم، تا لەئەنجامدا لەبەر ماڵە گەورەیەکدا وەستا و دای لەدەرگا.

٣

دەرگا کرایەوە و هاوەڵەکەم بەتورکی گوتی: میوانم بۆ هێناون، ئەویش بەتورکی بەخێرهاتنێکی گەرمی کردین، خوا هەڵناگرێ ریزێکی زۆری گرتین. ئیتر من گوتم: دەبێ ببەخشیت من تورکی نازانم زەحمەت نەبێ ئەگەر بتوانی بەفارسی قسە بکەیت.

خوا پاداشتی خێری بداتەوە سەد جار بەخێرهاتنی کردبێ تۆ بڵێ جارێك بووە، هەر بوو بە تنۆکێ ئاو، هێشتا ئەو دەیگوت: من زۆر مەمنوونم کە بەڕێزتان تەشریفتان هێناوە و ئێمەتان گەورە کردووە!!

منيش لەبەرابەر ئەو رووخۆشی وبە ماريفەتی و ميهرەبانييەی ئەوەوە گەلێك سوپاسم كرد و مەمنوونی خۆمم دەر بڕی، ئالەويادا لە فەرموودەكەی پێغەمەرﷺحاڵی بووم، كە دەفەرموێ: رووخۆشی و دەم بە بزە بوونت بەرامبەر براكەت بەخێر دەنووسرێ بۆت.(تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ) (٢٠).

ماڵەكەيان ماڵێكی يەكجار گەورە بوو، حەوشەيەكی فراوان، پڕ دارو درەخت، لەوانەيە بڵێم هەموو جۆرە ميوەيەكی تيابوو، حەوز و فوارەيەك لەناوەڕاستيابوو، بەدەوری حەوزەكەدا چيمەن وگوڵ و گوڵزار بوو، درەختەكان بەرو بوومیان شۆڕ بووبووەوە، لەراستيدا بەهەشتێك بوو بۆ خۆی..

لەو لايشەوە ژمارەيەكی زۆر قازانگ ومەنجەڵی گەورە گەورە خرابوونە سەر ئاگر و چێشتێكی زۆر لێ نرابوو، خەڵكێكی زۆر بۆ نان خواردن بانگ كرابوون، فەرمووی زۆری لەمن كرد كە بڕۆم و لەتەك ئەواندا نان بخۆم، بەلاَم من پێم گوت: خۆم تەنيا نيم، خێزانم و براكەيشيم لە تەكدايە..

گوتی: لەكوێن، تا بنێرم بە شوێنياندا؟

[20]- أخرجه الترمذي في كتاب البر والصلة/ برقم: ١٨٧٩.

گوتم: زۆر مەمنوون دەترسم دڵيان شتێ بكات، من خۆم دەچم بەشوێنياندا.. گوتی: ئاخر تا بەڵێنم نەدەيتێ بێيتەوە رێت نادەم بڕۆيت!!

گوتم: ماڵئاوا! دڵنيابە هەر دێينەوە، چونكە ئێمە برسيمانەو جێيەكی تريش نيە نانی تيا بخۆين، بۆيە بەناچاری دەبێ بگەڕێينەوە..خاوەن ماڵ بزەيەكی گرت و گوتی: دەباشە بڕۆ خوات لەگەڵ..

بەڵێ، رۆيشتم بەشوێنياندا و گوتم: وەرن با بڕۆين، خوا دەرووی رەحمەتی لێكردووينەوە، رەحمەت لە گيانی پێشينان كە گوتوويانە: سەری بێ رۆزی لە ژێر خاكدايە.

گوتيان : چۆن؟

منيش مەسەلەكەم بۆ گێڕانەوە، زۆريان پێخۆش بوو، دەرگاو پەنجەرەی ترومبێلەكەمان داخست و رۆيشتين، ئەم كۆڵاَن نا ئەو، هەر رۆيشتين تا گەيشتينە بەردەرگای ماڵە گەورەكە.. هەروەك پياوەكەی پێشوو منيش لەدەرگام دا.. دەرگايان بۆ كردينەوە..

خاوەن ماڵ وەك جاری پێشوو، بگرە گەرمتر و باشتر هات بە

پیرمانەوە و بەخێرهاتنێکی گەرمی لێکردین، ئینجا پیاوێکی نارد و گوتی: ئەمان ئافرەتیان لەتەکدایە، ناکرێ لەتەك ئەوان تێکەڵ بن، لەدەوری حەوزەکەدا شوێنێکی تایبەتیان بۆ سازبکەن..

بەڵێ، جێگەکەیان لەسەر سەکۆی دەوری حەوزەکەدا بۆ سازکردین و دانیشتین، پاشان نانێکی زۆر باش وچاکیان پێداین، دوای ئەوە کە نانمان خوارد و پشوویەکمان دا، هەستاین بڕۆین ماڵئاوایی وخوا حافیزیان لێ بکەین کە ئەمانە لە نەدیو و نەناس ئەم خزمەتە باشەیان کردین، بەلاّم خاوەن ماڵ زۆر سوور بوو لەسەر نەرۆیشتمان، و دەیگوت: دەبێ بەلای کەمەوە ئەم شەو لەم کەلاوە کۆنەدا بمێننەوە، تا زیاتر لەخزمەتتانا بمێنینەوە.

ئێمەش گوتمان: ماڵتان ئاوابێ و خوا پاداشتی چاکەتان بداتەوە، بەلاّم ئێمە دەبێ بڕۆین، چونکە کارمان هەیە.. گوتی: کارتان چییە؟

گوتم: کوڕێکم لێرە سەربازە و هاتووین بۆ لای و دەمانەوێ بی بینیین.

گوتی: بەرمەرجێ رێتان ئەدەم سەرم لێ بدەنەوە..

گوتمان: ئینشائەڵلا.. بەلاّم تۆ ئەدرەس و ناونیشانی خۆتمان بدەیێ..

گوتی: جا ئاغاگیان! بۆ ئێمە چیمان کردووە، تا ناونیشانت بدەینێ؟!

منیش گوتم: دەی واهاتوو کارێکم کەوتە تۆ، نابێ ناونیشانی پیاوێکی وەك تۆم پێ بێ، تا بێم بۆلای و کارەکەم بۆ جێبەجێ بکات؟ پێم خۆشە لەم شارەدا دۆستێکی وەك تۆم هەبێ، کوڕەکەم سەربازە و با ناونیشانی پیاوێکی وەك بەڕێزتان بزانێ..

گوتی: قسەکەت بەجێیە.. بەسەرچاو، فەرموو ئەوە ژمارە تەلەفونی ماڵەوەو ئەوەش ناونیشانەکەم.. من ناوم عەلی موحسینییە، و لە پەروەردە و فێرکردنی ئەم شارەدا کاردەکەم و مامۆستای قوتابخانەی ئامادەییم..

ئەمڕۆ چاوتان بە کوڕەکەتان ئەکەوێ، و دوایی بگەڕێنەوە بۆ ئێرە..چونکە لەم شارەدا جێیەکی وای تیا نییە شیاوی ئێوەبێ.. من چاوەڕوانتان دەبم..

ئێمەش گوتمان: بەڕاستی پیاوەتییەکی گەورەت لەتەکا کردین!!

خوا پاداشتت بداتەوە..

ئەویش گوتی: ئاغاگیان! ئێمە هیچیمان نەكردووە، ئەسڵەن ئەركی سەرشانمان وەك پێویست ئەنجام نەداوە!! رێزگرتنی میوان لە ئیسلامدا بایەخێكی زۆری پێدراوە، ئەوەتە پێغەمەری خۆشەویستمان ﷺ دەفەرموێ: ئەوەی باوەڕی بەخوا و پاشە رۆژ هەیە با رێز لەمیوانەكەی بگرێت. (مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ) (٢١).

ئێمەش سوپاسێكی زۆرمان كردو هاتینە دەرەوە.

٤

بەڕێگەی خۆماندا بەرەو ترومبێلەكە دەڕۆیشتین، من لەرواڵەتا لاشەم لەتەك ئەواندا بوو، دەنا دڵ و هۆشم لەشوێنێكی تر بوو، بۆی دا چووبووم، بیرم لەهەڵوێستی ئەم پیاوە دەكردەوە و لەدڵی خۆمدا دەمگوت: چی پاڵی بەم پیاوە جوامێرەوە نا تا ئەم هەموو رێزە ی ئێمە بگرێ؟ لەگەڵ ئەوەدا كە خزمایەتییەكمان نییە، و یەكترمان نەناسیوە، و بەڵكو باوكیشسمان یەكتریان نەدیوە، و پەیوەندی كار و كاسبیمان نەبووە، و زمانیشمان یەك نییە، ئەی دەبێ هۆی ئەو هەموو میهرەبانی و میوان نەوازییەی چیبووبێ؟!

لەبیری خۆمدا بەشوێن هۆی پاڵ پێوەنەری میوان نەوازییەكەیا ئەگەڕام، هەرچی گەڕام و هەوڵم دا جگە لە دین شتێكی ترم نە دۆزییەوە..

بەڵێ، ئەم دینە وا دەكات پیاوێكی تورك زمان رێزی ئێمەیەكی كورد زمان بگرێ، كە ماوەی دووری نێوانمان صەدان كیلۆمەترە، دەبێ بۆچ؟!

چونكە پێغەمەرﷺ فەرموویەتی ئەوەی باوەڕی بەخوا و پاشە رۆژ هەیە با رێز لە میوانەكەی بگرێ..

ئای یادت بەخێر مامۆستاكەی مزگەوتی خۆمان، رۆژەكەی لە مزگەوت دانیشتبوویت و ئێمەش هەموو دەورمان لێ دابوویت، تۆیش ئامۆژگاریت دەكردین، و باسی سەخاوەت ودەست و دڵفراوانیت بۆ دەكردین و دەتگوت: خوا تەعریفی حەزرەتی ئیبراهیم دەكات كاتێ گوێرەكەیەكی قەڵەو بۆ میوانەكانی سەر

[21]- أخرجه البخاري في كتاب الأدب/ برقم: ٥٥٥٩.

دەبرێ، و پێشکەشیان دەکات، و دەفەرموێ: (فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ، فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ) (٢٢).

هەر ئەو رۆژە بۆت باسکردین کە پێغەمەرﷺئامۆژگاری عەبدوڵلای کوڕی عەمر دەکات و دەفەرموێ: میوانەکانت حەقیان بەسەرتەوە هەیە.(إِنَّ لِزَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا...) (٢٣).

بەڵێ، لە ئیسلامدا مافی میوان وەك مافەکانی تر حەقێکە بە سەر موسوڵمانانەوە، ئەو حەقەیشت بۆ روون کردینەوە و گوتت: پێغەمەر ﷺ فەرموویەتی: میوانداری سێ رۆژە و خەڵاتەکەیشی شەو و رۆژێکە،(الضِّيَافَةُ ثَلاثَةُ أَيَّامٍ، وَجَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ)(٢٤). واتە: ماف و خەڵاتێکی خواییە بۆ میوان.

دوا بەدوای ئەوە رووت لە کۆڕو کۆمەڵەکە کرد و گوتت: موسوڵمانینە! دەبێ ئینسان لەکاتی میوان بوونیا ئاگای لەخاوەن ماڵ بێ و ئەوەندە نەمێنێتەوە گوناهباریان بکات: (وَلا يَحِلُّ لِرَجُلٍ مُسْلِمٍ أَنْ يُقِيمَ عِنْدَ أَخِيهِ حَتَّى يُؤْثِمَهُ)(٢٥).

22- سورة الذاريات/٢٦و٢٧.

23- أخرجه البخاری في كتاب الصوم/ برقم: ١٨٣٨.

24- أخرجه مسلم في كتاب اللقطة/ برقم: ٣٢٥٦. والبخاري في الأدب/برقم:٥٦٧٠.

25- أخرجه مسلم في كتاب اللقطة/ برقم: ٣٢٥٦.

وا دەبێ جێیان تەنگە، وادەبێ کەم دەست و نەدارن، ئەوسا بێ تاقەتی روویان تێدەکات، و نارەحەت دەبن وغەیبەتی میوانەکەیان دەکەن، یان گومانی خراپی پێدەبەن، لەوانەیە خاوەن ماڵ بە هەموو ئەمانە گوناهبار ببێ، بەڵام ئەگەر میواندارییەکە لە سەر داخوازی خاوەن ماڵ بوو، چەند بمێنێتەوە قەی ناکات..

ئینجا باسی میوانەکەی ئەبو تەلحەی ئەنساریت بۆ کردین، کە چۆن ئەو ژن ومێردە چراکەیان لەکاتی نان خواردنا دەکوژێننەوە، بۆ ئەوەی میوانەکەیان بەباشی نان بخوات، و هەست بەوە نەکات کە ئەمان نان ناخۆن و هەرچیان هەیە ئەوەیە کەبۆ ئەویان داناوە!! کە بەیانی ئەبو تەلحە دەچێ بۆ مزگەوت پێغەمەر ﷺ ئەفەرموێ: خوا عەجایەب ما لەوکارەی ئێوە کە ئەمشەو بەرامبەر میوانەکەتان کردتان. (قَدْ عَجِبَ اللَّهُ مِنْ صَنِيعِكُمَا بِضَيْفِكُمَا اللَّيْلَةَ) (٢٦).

لەخەیاڵی خۆمدا لەو کۆڕی دەرسەی مزگەوتا بووم، و لەبەر خۆمەوە ئەمگوت: میوانداری وا کە منەتی تیا نەبێ بەراستی خۆشە، بۆیە خوایش دەفەرموێ: (يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تُبْطِلُوا

26- أخرجه مسلم في كتاب الأشربة/ برقم: ٣٨٢٩.

صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالأَذَى)(٢٧). ئەی ئیمانداران! خێرو چاکەتان بە ئازاردان و منەتکردن بەتاڵ مەکەنەوە.. ئەمەش بەهرەیەکی خواییە و بەختەوەری بۆ ئەوانەی ئەو بەهرەیان دەست کەوتووە.

ئالەم کاتەدا {ژنبراکەم} خاڵۆی خالید گوتی: حاجی ئاغا بەڕاستی قووڵ بۆی داچوویت! وەك لێرە نەبووبی وا بوو؟!!

گوتم: ئەوی راستی بێ لەکۆڕی دەرسەکەی مامۆستای خۆماندا بووم، لە مزگەوتی خیابان حەسەن ئاوای سنە، بەکاری جوامێری ئەم پیاوەدا ئەوێم بیر کەوتەوە..

٥

بەڵێ، سوار ترومبێل بووین و رۆیشتین بۆ پادگان(ئۆردوگا)، لەوێ هەواڵمان پرسی: کێ لێ پرسراوی دیژبانە؟ (٢٨)ناوی پیاوێکی {بۆکانی} یان پێ گوتین، ئەوەشیان پێ گوتین: کە لە دووسەعات

27- سورة البقرة/٢٦٤.

28- پادگان= مەعەسکەر. دیژبان= ئینزیبات.

زیاتر ئیجازە بە سەرباز نادرێ بۆ چاوپێکەوتنی کەس و کاری .

لەدەرگای پادگان رۆیشتمە لای دیژبانەکەو پێم گوت: ئیجازە هەیە بڕۆمە لای سەرۆك دیژبان؟

گوتی: فەرموو حاجی ئاغا. فەرموو..

کاتێ گەیشتمە بەردەم دیژبانخانە بەدەنگی بەرز بانگم کرد: سەرکار! ..

بەگورجی هاتە دەرەوەو وایزانی ناسراوێکی خۆیەتی، وا بەناوی خۆیەوە بانگی دەکات! بۆیە بەگەرمی باوەشی پیا کردم و ئەملاو لای یەکترمان ماچ کرد. وا تێگەیشتبوو منی لەشوێنێکا دیوە و ئێستا بیری نا کەوێتەوە!! بۆیە بەگەرمی هواڵی پرسی و گوتی: کەی، و لە کوێوە تەشریفتان هێناوە؟!

ئێمەش گوتمان: لەکوردستانەوە، لەسنەوە هاتووین..

گوتی: یاخوا بەخێر بێن.. دەی کارێ فەرمانێ؟! گوتم: ئەوی راستی بێ کوڕێکمان لێرە سەربازە بەناوی خالیدی شەهیدی، من و دایکی و خاڵۆی لەسنەوە هاتووین بۆ سەردانی.. ئەو هەموو رێگا دوور و درێژەمان گرتۆتە بەر و کەچی دەڵێن: تەنیا دوو سەعات

ئیجازەی دەدەن پێکەوە بین!!

گوتی: بەڵێ، راستە هەروا بڕاوەتەوە، ئەی تۆ چەندت دەوێ؟

گوتم: خۆت دەزانی سەدان کیلۆ مەترمان بڕیوە، و ئێستاش تەواو شەکەت و ماندووین، دەمەوێ بەلای کەمەوە بیست وچوار سەعات لەتەکمانا بێت، تا بەتەواوی تاسەمان لێی بشکێ، و سەرێکیش لە{سەرعەین} و {ئەردەبیل}[29] بدەین..

گوتی: ئاغا حاجی! فرە زۆرە و بەرپرسیاری لەسەرە، بەلام چش، لەسەرخوا، با ئیجازە بێت، با شەو و رۆژێ لە تەکتانا بێت.

ئیمەش زۆر سوپاسمان کرد و خالیدمان لەتەك خۆمانا برد، زۆر کەیف خۆش و شادمان بووین، ئەم شادمانییە ئەوەی لەبیر بردینەوە کە بڕۆین سەری ئاغای خانە خوێمان بدەین، رۆیشتین بۆ ئەردەبیل و سەرعەین، ئەو شەوە لەسەر عەین ماینەوە و ئیجازەکەی خالیدمان لەوێ تەواو کرد..

29- {سەرعەین} ناحییەکی بچووکەو هاوینە هەوارێکی خۆشە، و{ئەردەبیل}یش گەورە ترین قەزای ئوستانی تەورێز بوو، لەم دواییەانەدا کرا بە پارێزگا.

٦

سەرعەین:

شارۆچکەیەکە بە ترومبێل بیست و پێنج دەقیقە لە شاری ئەردەبیلەوە دوورە، ئەم شارۆچکەیە، هاوینە هەوارە و زۆر فێنك و کوێستانییە، بەتایبەت کە نزیکی چیای سەرکەشی هەمیشە سەرسپی{سەبەلان}ە، سەرعەین بەپێچەوانەی شارەکانی تر یەك دوکانی تیا دا نەخرابوو، ئەوەی دڵ بیویستایە تیایا دەست دەکەوت، جێی خۆیەتی کەمێ باسی ئەم هاوینە هەوارە بکەین..

ئەم شارۆچکەیە {پەخش} ناحیە یە، نزیکەی دوو هەزار ماڵێك ئەبێ، دوکان و چایخانە و قەسابخانە و چلەو کەبابی و سەوزە فرۆشییەکی زۆری تێدایە، نزیکەی سێ سەد ماڵی گەورە و پەنجا میوانخانەی مام ناوەندی تێدایە بۆ رێبوارو سەیرانکەر، ماڵەکان ژووری پچووکیان هەیە بۆ دوو نەفەر و سێ نەفەر، لەگەڵ ئەوەدا کە زۆر شلووق وقەرەباڵغە زۆر پاك و خاوێنە، گوێت لە دەنگ و هەرا نابێ و شەڕو پێکدادان نابینی..

ئوتێلێکی چوار نهۆمی تازەی تیا دروست کرابوو، هەرنهۆمێکی سیی و دوو ژوور و هۆڵێکی گەورەی تیابوو، بەلاّم هێشتا نهۆمی چوارەمی تەواو نەبوبو.

ئوتێلێکی تریش بەدەستەوە بوو، کەهێشتا تەواو نەبووبوو. ئەم شارۆچکەیە دوو مزگەوتی تیابوو، یەکێکیان گەورە و نوێژی جومعەی تیا دەکرا، ئەوی‌تریشیان ئاسایی بوو. قوتابخانەی سەرەتایی و ناوەندی کوڕان وکچانی تیابوو، تازەگی ئامادەیی‌یەکی تیا درۆستکرا بوو.

ئاوی کانزایی:

ئەم شارۆچکەیە بەئاوی کانزایی بەناو بانگە، نزیکەی هەشت گەرماوی جۆراو جۆری کانزایی تێدایە:

یەکێکیان ناوی {سەر سۆ} بوو، ئەم گەرماوە دووش و ژووری تایبەتی تیا نەبوو، حەوزێکی گەورەی تیا بوو، تا ناوقەدی پیاو دەهات، ئاوەکەی زۆر گەرم بوو، کاتێ ئنسان خۆی تیا دەشۆرد لەوە دەترسا لەشی بسووتێنێ، ئەوەند گەرم بوو.

ئەم گەرماوە کرابووە سێ بەشەوە: بەشێکیان پانییەکەی یەک مەترو درێژییەکەی حەوت مەتر دەبوو، بەبەلووعە لەبەشی دووهەمەوە ئاوی بۆ دەهات، ئەوانەی خۆیان بەصابوون دەشۆرد دەچوونە ئەو حەوزەوەو خۆیان دەدایە بەر بەلووعەکان.

بەشی دووەم حەوزێکی گەورەبوو، نزیکەی حەوت بە حەوت مەتر دەبوو، ئەم حەوزە هەموو کەس خۆی تیا دەشۆرد بەلاّم صابوون بەکارهێنان قەدەغە بوو، ئاوەکە لەناو خودی حەوزەکەوە هەڵدەقولاّ و زۆر گەرم بوو.

بەشی سێ‌هەمیان دوو بە حەوت مەتر دەبوو، ئەمەیان لەبەشی دووەم گەرمتر بوو، سەرچاوەی ئاوەکە بوو، وەك ئەوە ئەم بەشەیان جێی ئاو بەخۆدا هێشتن بێ ئاوەها بوو. لەوکاتەدا نرخی خۆ شوردن و مەلەکردن بۆ هەر نەفەرێك پێنج تمەن بوو..

ئەمە لێی نووسرابوو: بۆ نەخۆشی ئەعصاب باشترین دەرمانە .

لەهەموو گەرماوێکیان گەورەتر و قەرەباڵخ تر گەرماوی {گاومێشان}بوو. لەسەریان نووسیبوو: بۆ ئازاری شان وسێ بەندە و لاق وجومگەکان و رۆماتیزم و ئەعصاب باشە..

ئەم گەرماوە بیست بە سیی مەتر دەبوو، لە چەند لاوە وەك

پێڵ ئاوە گەرمەکەی هەڵدەقولاً، هەڵمی گەرمایی دە چوو بە عاسمانا، ئەم گەرماوە لەسەعات چوار و نیوی بەیانییدا نزیکەی سەد کەس زیاتر لەسەرەدا ریزیان گرتبوو، تا نۆرەیان بێت و بڕۆنە ژوورەوە، ئەوەند قەرەباڵخ بوو..

ئەم هاوینە هەوارە – لەگەڵ ئەوەدا کە خەڵکی زۆری بۆ دەچوو – بە پێچەوانەی شوێنەکانی ترەوە شتی زۆر هەرزان بوو، بۆ نموونە: لەوکاتەدا گۆشتی مەڕ کیلۆی بە سەدو هەشتا تمەن، وە هەنگوین بە دوو سەد وشەست تمەن بوو..

بەراستی کاتێ ئینسان لەو گەرماوانەدا مەلە دەکات و خۆی دەشۆرێ بەتەواوی ئیسراحەت دەکات و ماندوویی دەردەچێت..

٧

بەڵێ، ئەو شەوە لەوێ بووین وبۆ سبەینێ ئێمە هاتینەوە بۆ سنە، پێنج شەش رۆژێکی پێ چوو، بە خۆمم گوت: حەیفە بۆ تۆ بەڵێنت بەو پیاوە دا کە سەری لێ بدەیتەوە کەچی نەڕۆیشتی و لە بیرت چوو، بۆچ تەلەفوونێکی بۆ ناکەیت؟؟

بەڵێ، تەلەفونم بۆ کرد و پاش چۆن وچاکی مەعزەرەتم بۆ هێنایەوە کە لە خۆشی دیدرای کوڕەکە لەبیرمان چوو سەری لێ بدەین، وە مەمنوونی خۆمم بۆ دووبارە کردەوە.

ئەویش هەندێ لەخۆی بوەوە و گوتی: ئاغا گیان! ئێمە کارێکمان نەکردووە کەشیاوی ئێوە بێ، ئێمە مەمنوونیین کە ئێوە تەشریفتان هێناوە و ئێمەتان بەسەر کردۆتەوە.. پێم خۆشە ناونیشانی کوڕەکەتم بدەیتێ ئەگەر توانیم سەری لێ بدەم. منیش ناونیشانەکەیم دایێ و خوا حافیزیمان کرد..

ئەم پیاوە جوامێرە بۆ سبەینێ دەچێتە لای فەرماندەی ئۆردوگاکە و دەنێرێ بەشوێن خالیدا، و لوتفێکی زۆری لەتەکا دەکات و بەفەرماندەکەشی ئەڵێ: ئەمە کوڕی دۆستی ئێمەیە و دەبێ چاوت لێی بێ..

پاش ئەوە هەموو شەوێکی جومعە ئەنێرێ بەشوێنیا و دەیباتەوە بۆماڵ خۆیان تا لەوێ خۆی بشۆرێ و پشوو بدات..

ئەم پیاوە جوامێرە داوای لێکردین: هەرکات دەورەی فێربوونی

تەواو بوو، پێم بڵێن، کوێتان پێ خۆش بوو، بۆ ئەوێ نەقڵی دەکەین..

ئێمەش گوتمان: دەور و بەری تارانمان پێ خۆشە..

شەوێکیان کوڕەکەم تەلەفوونی کرد و گوتی: لەماڵ ئاغای موحسینییەوە قسە دەکەم، وامن دەورەی فێربوونم تەواو کردووە، و نەقڵی کردووم بۆ دەوری {تاران} لەسەر جادەی {ساوە}، وە بەزۆر دەهەزار تمەنیشی داوە بەسەرما، هەرچەند پارەم دەرهێناوە و پیشانم داوەو گوتوومە: پارە و پوولی زۆرم پێیە رازی نەبووە، ئێستا من چیبکەم؟

گوتم: خۆی لەماڵە؟

گوتی: بەڵێ..

گوتم: تەلەفوونەکەی بدەرێ باخۆم لە گەڵیا قسەبکەم..

تەلەفوونەکەی دایێ و پاش چۆن وچاکی و هەواڵپرسین و سوپاسگوزارییەکی زۆر چونکە:" هەرکەس سوپاسی خەڵکی نەکات سوپاسی خوایش ناکات"(مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ) (٣٠).

[30]- أخرجه الترمذي في كتاب البر والصلة/ برقم: ١٨٧٨. وقال:حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

گوتم: برا! سوێند بەخوا ئەگەر ژمارە حسابێکی بانکی خۆتم نەدەیتێ تاماوم قسەت لەتەکا ناکەم، گوتی: برا! تێکت دا.. ئاخر بۆچ سوێند دەخۆی؟ مەگەر ئێمە برا نین؟ مەگەر ئیماندار نین؟ خۆ ئیماندارانیش برای یەکن"(إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ...) (٣١).

ئەوە چ قیمەتێکی هەیە؟ خۆ من بازرگان نیم ژمارە حیسابت بدەمێ، تکات لێدەکەم لە سوێندەکەت پاشگەز ببەوە، یا قەیدی نییە ژمارەکەت پێ دەڵێم بەڵام تکات لێدەکەم نەینێریتەوە، وا بزانە نان و کەبابێکم بۆ کڕیوە.

پاش ئەوە کە ژمارەکەم لێوەرگرت دیسان سوپاسم کردەوەو گەلێك مەمنوونی بووم، و زۆرمەمنوونی خوایش بووم کە بەهۆی ئەم دینەوە ئاوەها دۆستایەتییەکی لەنێوان منێکی کورد و پیاوێکی تورکی وادا دروست کرد. پاشان پووڵەکەم بەوژمارەیەدا بۆ ناردەوە. کاتێ ئینسان لەگەڵ دۆست وناسراوێکیا پیاوەتی دەکات، ئەوەندە گرنگ نییە وەك ئەوەی کە لەگەڵ نەناسراو وغەریبەیەکدا ئەنجامی دەدات..

لەراستیدا جوامێری ئەو پیاوەم لەبیر ناچێتەوە، خوا پاداشتی

[31]- سورة الحجرات/١٠.

خێری بداتەوە، لەواقیعدا ئێمە قەرزاری ئەم دینەین، کە شوێن کەوتووانی ئاوەها بۆ چاکە کردن و جوامێری هان دەدات، و هەزارەها جوامێری ئاوای دروست کردووە کەلە گەڵ یەکترا چاکە بکەن، بەڵکو لەگەڵ غەیرە دین و گیاندارانیشا..

# # #

جوامێری

٦

دکتۆر

نەو بەهاری

رۆداوێکی کۆمەلایەتییەو جوامێری موسڵمانێك

بەسەرهاتێکی واقیعییەو لە ئێراندا رووی داوە.

نووسینی

حەسەنی پێنجوێنی

2003 - 1423

رۆژ نـزیکی ماڵئاوایی بـوو، بـەرەو عـەیادەی دکـتۆر نەوبـەهاری رۆمان کردە شەقامی گورگان، پێش ئەوەی بگەینە مەیدانی گورگان دابـەزین، و بەدسـتی چـەپدا لامان داو بەپلەکاندا رۆیشتینە نهۆمی دووەم، بەدەسـتی راسـتا لامـان کـردەوە و پرسـیارمان لەکاتـبەکەی کرد: ئایا دکتۆر نەوبەهاری هاتووە؟

گوتی: بەڵێ، لێرەیە.

١

ئەم دکتۆرەمان چۆن ناسی؟

لـەکۆتایی مـانگی دەی هەشـتا و نـۆدا رۆیشتین بۆتاران و هەواڵی دکـتۆرێکی باشمـان پرسـی، دکتۆرێکـیان بـۆ دۆزیـنەوە لەمـەیدانی گورگان، کـاتێ رۆیشـتینە بـەر عەیادەی دکتۆرەکە دیمان پەیوەندی بـەو نەخۆشـییەی ئـێمەوە نیـیە، چـونکە ئـەم پسـپۆر بـوو لـە

نەخۆشییەکانی گـەدەو ناوسـك وبـۆری خواردندا، بەڵام لەشکستەدا تەجروبەو تاقیکاری هەبوو..

ئـیتر ئـێمەش هەسـتاین وهاتیـنە دەرەوە، لەرێگـەدا تابلۆیـەکمان دی لـێی نووسـرابو: نەشتەرکار و پسپۆڕی ئێسك دکتۆر موحەممەد عـەلی نەوبـەهاری. ئـێمەش رۆیشتینە سەرەوە بۆلای، بەپێچەوانەی هــەموو ئــەو دکــتۆرانەی دیــبومان رێــزێکی زۆری لێ گــرتین، و میهرەبانی زۆری نواند..

ئینجا پرسی لە کوێوە هاتوون؟

گوتمان: لە سەنەندج(سنە)وە..

گوتی: کێ رێنمونی کردن بۆ ئێرە؟

گوتمان: کەس. قەدەر هێناوینی وبەس.

جارێکی تـر بەخێرهاتـنی کـردین وگوتـی: بەسەرهاتی ئەم ئیشو ئازارە چۆن بووە، و تا ئێستا چیتان کردووە بۆم بگێڕنەوە.

ئـێمەش بۆمـان بـاس کـرد کـە چـۆن چـوینەتە لای پسـپۆڕێکی ئێسك لەشاری سنە، و گوتوویـەتی: هیچی نیـیە، چۆن چووینەتە لای دکتۆری پسپۆڕی نەخۆشیەکانی ئێسك وشکستە بەندی لەشاری

کرماشــان، بــەناوی دکــتۆر شــێخول ئیســلامی[٣٢]، وە لەئــەنجامی ئازمـایش و عەکسەکانەوە هیچی نەد ۆزییەوەو هەندێ دەرمانی بۆ نووسـین و هـیچ سـوودێکمان لێ نەبینـی!! ئەشیعەو ئازمایشەکانمان پیشان دکتۆر دا.

ئیـنجا ئەوەشمان بۆ باسکرد کە دکتۆرێکی میللی یان لەهەمەدان بۆ باسکردین و گوتیان: ئەوانەی لاقیان دێشێ وسمت وسێبەندەیان ئـازار دەکات، هەر لەگەڵ رۆیشتوون بۆلای ئەو دکتۆرە سەد لەسەد چـاك بـوون و رزگاریان بووە، ئێمەش رۆیشتین بۆلای، ئەم پیاوەش یەکـێك بـوو لەوانـەی قۆڵـی خەڵکـیان دەبـڕیی و هـیواو ئاواتـیان پـووڵ کۆکـردکەوە و پـێکەوە نـانی مـاڵی دنـیا بـوو، ئـیتر بەهـەر وەسیلەیەك بێ. بـەڵێ، ئـەویش بە خۆبەزلزانین و فیزێکەوە کاتێ ئـێمەی بینـی گوتـی: نەخۆشـەکانی مـن بـەزۆری لەوانەن کەلەهیچ لایەك چاریان دەست ناکەوێ ئەوسا دێن بۆ لای من!!

پێمان گوت: هەقدەستت چەندە؟

ئـەویش لـە دە هـەزارەوە هاتـە خـوار تـا لـە دوو هـەزارا وەسـتا.. بــەڵێ، ئــەم دەســت بــڕە دوو هــەزار تمــەنی لێوەرگــرتین، تەنــیا

[32]- ئه م دکتورة هةتا بلييت خؤ بة زلزان و هيج نةزان بوو.

نەشـتەرێکی دا لـەپووزی کافـیە لەپـەنای قولەپـێی راسـتیا و نـزیك پــیاڵەیەك خوێــنی لێهاتــەدەر،و پاشــان بەســتییەوە. ئـیتر ئەمــە هەمووکارەکەی بوو.. ئەمەش بێسوود بوو.

پـاش ئـەوە گوتمـان: لەوانەیـە نەخۆشـی گورچیلەی هەبێ، بۆیە رۆیشتینـە لای دکتۆری پسپۆڕی گورچیلە، ئەویش ئەشیعەی رەنگی بـۆ نووسـین، و هـەندێ دەرمـانی بـۆ نووسـین، و گوتـی: گورچیلەی پاکە و هیچی نییە.

دوای ئـەوە رۆیشـتینە لای دکـتۆرێکی تـر ئەویش پێیان دەگوت: مـەولانائی، لەجـیاتی بلـێ بـرام ! ئەمـە پسپۆڕی من نییە و هیچی لێنـازانم، بیـبەن بـۆلای دکتۆرێکی پسپۆڕ، گوتـی: ئەم ئێش و ئازارە نیشـانەی پیریـیە و ئێسکەکانی سـواوە، ئافـرەت لـەم تەمەنـەدا ئەم جۆرە ئازارانەی لێ پەیدا دەبێ!! پێمان گوت: دکتۆر! هێشتا تەمەنی نەگەیشـتۆتە چـل سـاڵ، بـەلام ئـەو هـەر لەسـەر قسەی خۆی سوور بوو. !!

بـەدرێژی ئـەم هەموو بەسەرهاتانەمان بۆ گێڕایەوە، و ئەویش گوێـی بـۆ گرتـبووین، گوتمـان: ئێسـتاش هـەروەك قەدەر بۆلای تۆی هێناوین، هیوادارین لەسەر دەستی تۆیشدا شیفای بدات..

٢

گوتی: لەسەر قەرەوێڵەکە راکشێ..

ئەویش راکشا. دکتۆر لێی پرسی ئێستا دەست بخەرە سەر جێی ئازارەکانت.

خێزانم دەستی نایە سەر نێوان پاژنەو ئەژنۆی، کەمێ لەژوور قولاپەیەوە و گوتی: لێرەدا ئازارم زۆرە، ئینجا دەستی خستە سەر پەراسووی راستی لەنزیك بڕبڕەی پشتیەوە، و گوتی: ئێرەیشم دێشێ، دوایی دەستی خستە سەر نێوان دەفەکەی شانی و بڕبڕەی پشتی و گوتی: ئێرەشم ئازاری هەیە..

پاش ئەوە کە دکتۆر بۆی دەرکەوت ئازارەکانی لەم سێ شوێنەدا هەیە، گوتی: هەستە. ئەویش هەستا و پاشان بۆی نووسین عەکس (ئەشیعە)ی ناوشان وسنگ و لاقی بگرین. وە ئازمایشی خوێن و میز و پیسیشی بۆ نووسی.

لەو کاتەدا ئازمایشەکانی بۆ نووسی، گوتم: دکتۆر! هەروەک دەزانی ئێمە غەریبین، و ئازمایشگای باش پێ نازانین، جا تۆ کێ بەباش دەزانی بابچین بۆلای ئەوە. نە خشەیەکی تارانمان پێ بوو، لەسەر نەخشەکە دوو شوێنی بۆ دیاری کردین، یەکێکیان نزیك بوو لەخیابانی نیزام ئاوا و ئەوی تریشیان زۆر دوور بوو. بەبێ ئەوەی تووڕە ببێ و بڵێ: جا من چیم داوە بەسەر ئەو مەسەلەوە، ئەوە کاری خۆتانە بپرسن پێتان دەڵێن، زۆر بەدڵسۆزییەوە پیشانی داین..

سبەینێ رۆیشتین بۆ ئازمایشگای خەتائی، گوتیان دەبێ رۆژی پێنج شەممە بێنەوە بۆ وەڵامەکەی، هەرئەو رۆژە لەئێوارەکەیا عەکسەکانمان گرت و بردمانەوە بۆلای دکتۆر، ئەویش زۆر بەوردی تەماشای کردن، ئێسکە باریکەی خوار ئەژنۆی خێزانم لە نزیك قولاپەیەوە شکابوو. لە عەکسەکەی پەراسوویشیا ئەوەی پیشان دەدا کە پەراسوویەکی ئازاری پێگەیشتووە..

دکتۆر گوتی: ئەی عەکسەکەی ناوشانی کوا؟

گوتم: بە دکتۆری ئەشیعە گرمان گوتووە، بەڵام ئەو ئەی گوت: دکتۆر هەر ئەوەی نووسیوە.

گوتی: برام! ئێمە سەرە نەخ(دەزوو)ێکمان دۆزیوەتەوە، ئەگەر

ئازمایشەکانیش بێنەوە، پارمەتی دەر دەبن بۆ ئەوەی بزانین چییەتی، ئێستاش بۆتان دەنووسم عەکسی شانی بگرن..

گوتمان: باشە.. پێش ئەوەی بڕۆین گوتم: دکتۆر گیان! کاتی خۆی ئەم لاقەم شکاوە، بۆ ئەوەی بزانم وەزعی چۆنە پێم خۆشە عەکسێکی بگرم.. ئەگەر زەحمەت نەبێ بۆم بنووسە.. گوتی: بەسەر چاو..

سوپاسم کرد و گوتم: شتێکی تر هەیە ئەگەر ئیجازە بدەیت.

گوتی: فەرمووو.

گوتم هەروەك ئاشکرایە رۆژی پینج شەممان تۆ عەیادەت نییە، رۆژی دوای ئەوەش هەینییە، رۆژی شەممەیش هەموو ئیدارەو عەیادەکانیش تەعتیلن، ئێمەش شەش منداڵمان جێ هێشتووە، ئایا دەکرێ شوێنێك دیاری بکەیت، تا ئەنجامی ئازمایشەکانتان بۆ بێنین و بیبینن؟؟

گوتی: بەڵێ، من لەدەرمانگای ئەهلی گورگان کار دەکەم، بیهێنن بۆ ئەوێ، لەوێ دەیبینم، و با ئێوە ماتڵ نەبن و دوا نەکەون..

ئێمەش سوپاسمان کرد وهاتینە دەرەوە، هەر ئەو ئێوارەیە رۆیشتین عەکسەکانمان گرت. بەلام نەرۆیشتینەوە بۆلای دکتۆر تائیوارەی رۆژی پێنج شەممە، ئەوکاتە رۆیشتین بۆ نەخۆشخانەی گورگان، لەپرسگەکە پرسیمان: دکتۆر نەوبەهاری لێرەیە؟

گوتیان : بەڵێ، لێرەیە.

هەر لەویا بلیتێکی هەشتا تمەنی‌یان بۆ بڕین، ئێمەش زۆرمان پێ سەیر بوو، لەدڵی خۆماندا گوتمان: تۆ بڵێی لەبەر ئەو هەشتا تمەنە دکتۆر گوتبێتی بێن بۆ ئەو خەستەخانەیە؟!

بۆیە خوا دەفەرموێ " إنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إثـمٌ.." [٣٣] بەراستی هەندێ گومان تاوانەو گوناح. بەڵێ نۆرەمان هات و چووینە ژوورەوە، وەك عادەتی ئەو شوێنە بلیتەکانمان لەسەر مێزی دکتۆر دانا. ئەویش پاش ئەوە کە رێزێکی زۆری لێ گرتین گوتی: ئەنجامی ئازمایشەکان وا پیشان دەدات کە ساق و سەلیمە و ئەوجۆرە نەخۆشییەی نییە کە لێی دەترساین[٣٤]..بەلام لەعەکسەکاندا لەو سێ شوێنەوە کە خۆی هەستی پێکردووە نیشانەی زام وبرینداری دەبینرێت..

---

[33]- سورة الحجرات/١٢.

[34]- دکتۆر لەوە دەترسا خوا نەخواستە سەرەتانی هەبێ..

بۆیە من وای بەباش دزانم عەمەلیاتی بکەین و هەندێ لەو گۆشت و ئێسکەی بنێرین بۆ ئازمایشگا تابەتەواوی لێی دڵنیا ببین.

ئەگەر دەتانەوێ هەر ئەمڕۆ دەتان نێرم بۆ نەخۆشخانەی (باهیر)و لەوێ عەمەلیاتی دەکەم و نموونەی لێ دەگرم، و دەتوانن ئێوەش ڕۆژی شەممە بڕۆنەوە.. نموونەکەش پاش سێهەفتەی تر ئەنجامەکەی دەر دەکەوێ..

ئەوی ڕاستی بێ چونکە دکتۆرەکەمان نەدەناسی و نەمان دەزانی چ دکتۆرێکە، نەمان وێرا گفت بدەین، مناڵیش ماوەیەك بوو کەسیان لا نەبوو، وامان بەباش زانی پرس و مشوەرەتێ بکەین ئەوسا بڕیار بدەین، بۆیە گوتمان: پرس و رایەکی خۆمان دەکەین و ئەوسا بڕیار ئەدەین..

گوتی: زۆر باشە، چۆن تان پێ باشە وابکەن..

گوتم: عەکسی لاقی منت پێ چۆنە؟

گوتی: کاتی خۆی ئەم رانی تۆیە چڵك و جەراحەتی زۆری هەبووە، لیمفەکانی رەق بوون، ئیسقانی لوولاقەکەت لەسەرەوە بۆ خوار بۆش وپفەڵ بووە، لەبەر ئەوە زۆر چاودێری بکە، و ئاگات لێی بێ، ئەگەر بێت و بکەویت و بشکێتەوە هەمان چڵك و کیمی جارانی تیا دروست دەبێتەوە و لەوانەیە هەرگیز نەگرسێتەوە..

گوتم: کاتیخۆی دکتۆر پێی گوتووم: ئەتوانم ئەم کورتییەی پێت بۆ چاك بکەم و لاقت بۆ درێژ بکەم. ئایا بیشکێنمەوە بۆ ئەوەی ئەو کورتییەی نەمێنێ، یان نە؟؟

گوتی: وەك برایەك پێت ئەڵێم: هەرگیز کاری وا نەکەیت.. ئەوەی کە بە تۆی گوتووە، لەم دووحاڵە بەدەر نەبووە: یا زۆر پووڵ پەرست بووەو ویستوویەتی پارەیەکی زۆرت لێ وەربگرێ، یا زۆر عەجوولانە قەزاوەتی کردووە!! چونکە ئەم ئێسکەی لاقی تۆ بە شێوەیەکی موعجیزە مانەند گیرساوەتەوە، ئەگەر بشکێنرێتەوە هەڵدەگرێ لەسەدا هەشتا ئەو کیم وچڵکەیپێشووی تیا دروست ببێتەوە، و لەسەدا نەوەد پەیوەست نەبێتەوەو خۆی نەگرێ، و لەئەنجامدا خوا نەخواستە ناچار بە بڕینەوەی ببیت!!

جا ئەگەر بەگوێی من دەکەیت هەرگیز کاری وا نەکەیت و دەستی لێنەدەیت، و دارێکیش بگرە بە دەستتەوە – لەو کاتەدا دار دەستەکەم فڕێ دابوو – باهێزی تەواوی لەسەر نەبێ، چونکە زۆر لاوازو بێ هێز بووە..

ویستمان بێینە دەرەوە لەو کاتەدا تەلەفونی لەگەڵ پرسگە کەدا کرد پێی گوت: ئەو هەشتا تمەنەی لێت وەرگرتوون بیان دەرەوە. هەرچەند هاوارمان کرد و گوتمان: وەری ناگرین، رازی نەبوو، گوتی: من خۆم پێم گوتوون: بێنەوە، ئیتر چۆن پارەتان لێ وەر بگرم؟!

ئێمەش سوپاسێکی زۆرمان کرد و هاتینە دەرەوە. ئەمە هەموو ناسراوییەکی ئێمە بوو لە تەك ئەم نەجیبی نەجیب زادەیەدا.

٣

هەڵس وکەوتی ئەم دکتۆرەم زۆر پێ سەیر بوو، چونکی ئەوەتەی ئاموشۆی دکتۆر دەکەم دکتۆرێکم نەدیوە جگە لەدکتۆری موسڵمانی پەیامدار ئەوەند بەماریفەت و دڵسۆزبێ و بایەخ بە نەخۆش بدات و چاوی لەپووڵ وپارەوە نەبێ..

کاتێ کە دەرۆیشتینە ژوورەکەیەوە و سڵاومان دەکرد وەڵامی سڵاوەکەی دەدایەوەو دەیگوت: بەهبەهـ هەڵدەستا و تەوقەی لەگەڵ مندا ئەکرد و حاڵ وئەحواڵی دەپرسین، و گوێی بۆ دەگرتین، ئەمە ئەو دکتۆر نەوبەهارییە بوو کە ناسیمان..

ئینجا زیاد لەو هەموو رەوشتە بەرزانەی با ئەو جوامێرییەی ببینین کە لەتەك ئێمەدا کردی..

٤

رۆژی شەممە و رێکەوتی ١٩٨٩/١٢/١٠ بوو، دنیا سارد بوو، چل رۆژ بەسەر جاری پێشوودا تێپەریبوو، لەئێوارەدا رۆیشتین بۆلای دکتۆر، وەك عادەتی خۆی هەستایەوەو بەخێرهاتنێکی گەرمی کردین، و ماریفەتێکی زۆری نواند، و گوتی: من هەر بیرم لە ئێوە ئەکردەوە و لەخۆمم ئەپرسی: ئاخۆ چیان بەسەر هاتبێ؟

ئەو ئێوارەیە بۆی نووسین کە عەکسێکی ئەتۆمی بگرین (الأشعة الذرية)،ئەوەشی پێگوتین کە پارە لەتەك خۆتانا ببەن، چونکە نزیکەی سێ هەزار تمەنێکی تێدەچێت، هەرچەند گرانە بەڵام بۆ دۆزینەوەی نەخۆشییەکە یارمەتیدەرێکی باشمان دەبێ..

گوتمان: باشە. بەڵام ئەم عەکسە لە کوێ دەگیرێت؟ ئەویش

گوتی: تەنیا لە دووشوێندا ئەم دەزگایە هەیە و بەس: لە نەخۆشخانەی تایبەتی تاران کلینیك، وە نەخۆشخانەی ساسان، یەکەمیان لە نزیك (بوزورگ راهی مودەرریس) دایە. دووەمیشیان لە (بلواری کیشاوەرز)دایە. لەسەر نەخشەکەش رێنموونی کردین چۆن بچین وبەچی سواربین تا پارەی زۆر خەرج نەکەین.. ئیتر خوا حافیزیمان کرد و هاتینە دەرەوە، لەماڵ مامۆستای یەعقوبی (عەبدووررەحمان)یادی بەخێر دەعوەت بووین، رۆیشتینەوە بۆ ئەوێ..

پاش نوێژی بەیانی رۆژی یەك شەممە کەوتینە رێ بۆ تاران کلینیك، و لەسەعات حەوت و نیودا گەیشتین، گوتیان: تا سێشەممە نۆرەتان بەرناکەوێت!! واتە: تا ١٢/١٣ چاوەڕوان بین، ئەوکاتە عەکسەکەمان بۆ ئەگرن، هەرچی هاوارمان کرد کە: شوێنمان دوورە و منداڵمان بەجێ هێشتووە، بەڵکو یارمەتیمان بدەن بێ سوود بوو..

گوتیان: ناوی خۆتان لێرە بنووسن با نۆرەکەتان نەفەوتێ، ئەگەر لەشوێنی تر دەستان کەوت بیگرن و مەگەڕێنەوە لای ئێمە. بەڵام ئەورۆژە کە هاتنەوە بەیانییەکەی نان بخۆن، و دووهەزارو پێنج سەد تمەنیش لەتەك خۆتاندا بهێنن..

پاش ئەوە کەهاتینە دەرەوە رۆیشتین بۆ خەستەخانەی ساسان، و پرسیمان بۆ عەکسەکە، گوتیان: فلیمی عەکسمان نەماوە، تا مانگێکی تر ناتوانین هیچ جۆرە عەکسێك بگرین!! ئیتر بەناچاری ماینەوە تا رۆژی سێ شەممە، ١٢/١٣.

بەیانی رۆژی ١٣ رۆیشتینە خەستەخانەکە، لەوێ دەرزییەکیان لێدا کە هەموو نیو سەعاتێ پێویستی بە ئاودەست ببێ!! لەسەعات دوانزەی ئەو رۆژەدا عەکسەکەیان بۆ گرت، هەر لەنووکی پێیەوە تا تەوقی سەری، لە رووی سنگ و پشتیەوە.. حەقەکەمان داو گوتیان سەعات چواری دوانیوەڕۆ بێنەوە بۆ ئەنجامەکەی..

لەسەعات پێنجدا عەکسەکەم وەرگرتەوە و تەکسی تایبەتم گرت و لەسەعات شەشدا گەیشتمە عەیادەکەی دکتۆر نەوبەهاری، کاتبەکەی خەریك بوو دەرگای عەیادەکەی دائەخست و گوتی: هەر ئێستا دکتۆر رۆیشت!!

بۆیە لەم جۆرە حاڵەدا ئینسان تەلەفوون بکات باشە، لەراستیدا ویستم تەلەفوون بکەم بەڵام خەڵکێکی زۆر بەڕیز وەستابوون تا تەلەفون بکەن، بەئاسانی نۆرەم بەر نەدەکەوت، لەدڵی خۆمدا

گوتم: تا من نۆرەم بەر دەکەوێ لەولاوە دەگەمە عەیادەکەی دکتۆر. لێم روون بوو ئەگەر تەلەفونم بکردایە چاوەڕوانم دەبوو. لەئەنجامی ئەو تەلەفوون نەکردنەدا تەنیا زەحمەت وماندوو بوونم بۆمایەوە، وئەو رۆژەش دوا کەوتین..

ئێوارەی رۆژی چوار شەممە رۆیشتمەوە بۆ لای دکتۆر و باسەکەم بۆ گێڕایەوە، زۆری پێ ناخۆش بوو، بەلاّم گوتی: ئینشائەڵلا خێری تیابووە، چونکە سبەینێ لە نەخۆشخانەی شەریعەتیدا کۆبوونەوەیەکمان دەبێت، هەرچی دکتۆری ئیسقان وجومگەکان هەیە لەتاراندا دێن بۆ ئەوێ، ئەم عەکسانە لای من دابنێ، لە تەك خۆما دەیانبەم پیشانیان دەدەم، تۆیش عەکس و ئازمایشەکانی تر لەتەك خۆتا بینە و وەرە بۆ ئەوێ، لە سەعات نۆ بەدواوە من ناو بەناو دێمە دەرەوەو سەرئەدەم، لێت وەر ئەگرم و ئەنجامت پێ دەڵێم.. ئەگەر لەوێش خەواندیان بەدکتۆرەکانی هاوکارم دەڵێم هەر لەوێ عەمەلیاتی بکەن، بامەسرەفی زۆرت تووش نەبێ..

دڵسۆزی و پیاوەتی ئەم پیاوە بێنە پیشچاو و بیری لێ بکەرەوە.. ئیتر منیش زۆر سوپاسم کرد و هاتمە دەرەوە..

٥

بەیانی رۆژی پێنج شەممە پاش ئەوە کە نزیکەی سەعاتێك لەناو تەکسیدا بووین بۆ سەعات نۆ گەیشتینە نەخۆشخانەی دکتۆر شەریعەتی، لەسەر (بوزورگ راهی جەلالی ئالی ئەحمەد)..

لەوێ کوڕێکی تازە پێگەیشتووم بینی، کە تووشی ئیفلیجی ببوو، و توانای رۆیشتنی نەمابوو. لێم پرسی: خەڵکی کوێیت؟

گوتی: مەریوان..

گوتم: چ جێیەك لە مەریوان؟

گوتی: خەڵکی دێی (ساوجی)م.

گوتی: ئەی تۆ خەڵکی کوێیت؟

گوتم: منیش پێنجوێنیم..

هەر لەگەڵ ناوی پێنجوێنی بیست ئەم کوڕە وەك گوڵ گەشایەوە، و زۆری پێ خۆش بوو، گوتی: ئێمە جگە لەوە کە هاو

زمان و هاودین و هاومەزەبین، خەڵکی ناوچەیەکین و هاو وڵاتیشین. چونکە ساوجی و پێنجوێن زۆر لێکەوە نزیکن. خەڵکی ساوجی بۆ پێنجوێن زیاتر دەڕۆیشتن تا مەریوان..

ئالێرەدا دەرکەوت کەهەستی هاو وڵاتیخۆشویستن هەستێکی سروشتی{فِطرِی} یە لەئادەمیزادا، و ئینسان ئارەزوومەندی شوێن و زێدگای‌خۆیەتی، بەتایبەت کاتێ کەوتە غەریبی و لێی دوور کەوتەوە..

لێم پرسی نەخۆشییەکەت چییە؟

گوتی: سێ‌ساڵە تووشی ئەم نەخۆشییە بووم، و تابێت خراپتر دەبم، و کەم کەمە بەرەو لە پێکەوتنی تەواو دەڕۆم.. گوتی: خۆ ئەم دکتۆرانەش ویژدانیان نییە و تا ئێستا لە بیمارستانی(ساسان) دا بووم و سێ و حەوت هەزار تمەنیان لێ سەندووم و هیچ سوودێکم لێ نەدیون.. وا ئێستا دەمانەوێ لێرەدا هەوڵی ئەوە بدەین بمان خەوێنن، بەڵکو دەردەکەم بدۆزنەوە..

هەندێ دوعای خێرمان بۆ کرد و پاشان دڵخۆشیم دایەوە، و ئینجا لەدڵی خۆمەوە سوپاسی خوام کرد کەلەو نەخۆشییە پاراستوومی و تووشی دکتۆری وا ناڕەسەنی نەکردووین.. ئیتر براکەی هات و بردییە ژوورەوە..

پاش ماوەیەك دکتۆر نەوبەهاری هاتە دەرەوە و عەکس و ئازمایشەکانی لێ وەرگرتم و بردنیە ژوورەوە. دوای سەعات دە دکتۆرەکان هاتنە دەرەوە و گوتی: بڕیارمان داوە لەنەخۆشخانەی گەورەی{ئیمام خومەینی} دا بیخەوێنین، تا خەرجی زۆرتان تووش نەبێت..

لەو کاتەدا دکتۆرێك هاتە تەنیشتیەوە و تەلەفوونێکی کرد، پاشان گوتی: دکتۆر! ئەم ئاغا خاوەنی نەخۆشەکەیە، شێوەکەیت لە پێش چاودا بێت، ئەویشی بەمن ناساند و گوتی: ئەمە دکتۆر (غەففاری)یە.. سوپاسمان کرد و هاتینە دەرەوە.

٦

سەر لەبەیانی ڕۆژی شەممە ڕۆیشتین بۆ بیمارستانی ئیمام خومەینی، و ماوەی سەعاتێك چاوەڕوانیمان کرد، ئینجا دکتۆر غەففاری هات وئازمایشەکانی لێوەرگرتین، پاشان هەندێ ئازمایشی

بۆ نووسین.. دکتۆر سەلاّح لەو نەخۆشخانەیە کاری دەکرد و بۆ پسپۆریش ئەی خوێند خوا پاداشتی خێری بداتەوە یارمەتی داین، هات لەتەکمانداو عەکسەکانی لەویٚ بۆ گرتین، بەلاّم بۆ ئازمایشەکان ناردینیان بۆ ئازمایشگای مەرکەزی، لەشەقامی وەلی عەسر، حەوت صەد و حەفتا تمەنیان لیٚ وەرگرتین، دوایی کەتەماشامان کرد هەرهەمان ئازمایشە کەدکتۆر نەوبەهاری بۆی نووسیبووین!!

بۆ نیوەرِۆ هاتمەوە بۆلای دکتۆر غەففاری و گوتم: دکتۆر گیان! ئەو ئازمایشانەی تۆ نوسیوتن هەر هەمان ئازمایشن کە دکتۆر نەوبەهاری نووسیبوونی، ئایا ئەوانە بەکار نەدەهاتن؟

گوتی: بەیانی خۆم ئەوانەم بینیوە و دەزانم بۆچ داوام کردووە.

گوتم: ئەگەر نارِەحەت نەبیت دکتۆرەکان ئەلێن: تا شەش مانگ ئازمایشی پێشوو دەوری بەسەرناچیٚ..

گوتی: ئاغا! ئەگەر دەیهێنیت عەمەلیاتی بکەین، ئەوا چیم داوا کردووە، ئەنجامی بدە دەنا خوات لەگەڵ.!!

گوتم: دکتۆر مەبەستم پارەکە نییە، من پارەکەم پێشەکی داوە، مەبەستم ئەوەیە ئێمە زۆر دوا کەوتووین، و ماوەیەکی زۆرە لێرەین و ئازمایشەکان پاش حەفتەیەکی تر ئەنجامیان دەر ئەچیٚ، با ئەوەندە نەمێنینەوە!!

گوتی: چی تێدایە بەیانی برِۆرەوە و پاش حەوت رۆژی تر بگەرِێرەوە!!

ئیتر بیری لەوە نەدەکردەوە کە رێگەکە هەشت سەعات بە ترومبیل دوورە و ئینسان گیانی دەگاتە کونە لووتی تا سەفەرێك دەکات، ئیتر هیچم نە گوت، خوا حافیزیم کرد و هاتمە دەرەوە..[٣٥]

پاشان پرس ومشوەرەتمان بەدکتۆر سەلاّح کرد، ئایا ئەوەندە چاوەرِوانی بکەین؟

ئەویش گوتی: خۆتان دەزانن، بەلاّم من پێم وایە هەر لەنەخۆشخانە ئەهلییەکە عەمەلیاتی بکەن، چونکە لەوانەیە کاتیٚ پاش هەفتەکەش هاتیتەوە بلێت: جێگەمان نییە و هەفتەیەکی تر چاوەرِوان بن!! بەلاّم ئەگەر خوا نەکردە پێویستی بە عەمەلیاتێکی تر هەبوو، ئێمە هەوڵ دەدەین لەنەخۆشخانەی ئیمام خومەینی

[35]- تەنیا لەبەر ئەوە ئەم مەسرەفەی بەئیمە کرد جونکە لەسەر رەجەتەکە ناوی دکتۆر نەوبەهاری نووسراوە، نەك دکتۆر غەففاری!!

عەمەلیات بکرێ!!

هەر ئەو رۆژە رۆیشتین بۆ نەخۆشخانەی ئەهلی باهیر، بەڵام دکتۆر نەهات، بۆ شەوێ تەلەفونی کرد و گوتی: سبەینێ دێم بۆ عەمەلیاتکردنی، با نانی بەیانی بخوات، بەڵام نانی نیوەڕۆ نەخوات، ئەو شەوە لەوێ نەماینەوە، رۆیشتینەوە بۆ ماڵ کاک رێبوار و بڕیارمان دا سبەینێ بچینەوە بۆ نەخۆشخانە..

٧

کاک رێبوار خوا پاداشتی بداتەوە نەیهێشت سەر لەبەیانی بچین بۆ نەخۆشخانەکە، و گوتی: دکتۆر خۆی گوتویەتی بۆ دوانیوەڕۆ عەمەلیاتی دەکەم، ئیتر بۆ زوو بچین؟

ئێمەش دوانیوەڕۆ رۆیشتین و سەعات یەك و نیو گەیشتن، بەڵام دکتۆر زووتر هاتبوو، کەزانی ئێمە درەنگ هاتووین هیچی نەگوت، ئەوەندە نەبێ کە گوتی: ئەمڕۆ ناتوانین عەمەلیاتی بکەین، دەبێ بیخەینە سبەینێ..

هەر دکتۆرێکی تر بوایە دۆو دۆشاوی تێکەڵ دەکرد و تووڕە دەبوو، و دەیگوت: خۆ من گاڵتەچی ئێوە نیم! بۆچ نەهاتوون؟چۆن پەنی وا بە من ئەدەن؟

ئێمە زۆر ئازارمان پێگەیشت، کە ئەو دکتۆرە میهرەبانەمان ئازارداوە، بەڵام تازە چار چییە؟ هەندێ مەعزەرەتمان بۆ هێنایەوە، و داوای لێ بوردنمان لێکرد، بەڵام ئەو خۆی وا پیشان نەدا کە زویر بووبێ..

ئەو رۆژە ماینەوە و ناوی خۆمان نووسی و رۆیشتینە ژووری (٣١٧)وە لە نهۆمی چوارەمدا..

دکتۆر رۆیشتەوە، ئێمەش واتێگەیشتین کە تووڕە بووەو دڵی یەشاوە، بۆیە عەمەلیاتی بۆ نەکردین، بەڵام لە دوایدا بۆمان دەرکەوت عەمەلیات هەروا بەسەر پێ پیەوە ناکرێ، دەبێ خوێنی نەخۆش ئازمایش بکرێ، دەبێ خوێنی بۆ ئامادە بکرێ، دەبێ پلەی گەرمایی بگیرێ. ئیتر حاڵی بووین کە دکتۆر چەند ئارام وخۆگرە!! وەهەروەها حەقی وایە بۆ ژەمە خواردنێك ئینسان میوانەکەی دوا نەخات، چونکە وا دەبێ ئەو پیاوەتییە زیانی پێ دەگەیەنێ..

٨

بەیانی دووشەممە ناردمیان بۆ سندوق حساب و لەوێ پێنچ هەزار تمەنیان پێشەکی لێ وەرگرتم، دوای ئەوە گوتیان: خوێنەکە لە ئازمایشگا فەحس بکە، نزیکی دووسەد تمەنێکیان بۆ گواستنەوەی خۆێن لێ وەر گرتم، بێ ئەوەی خوێنەکەش بێنن، ئینجا داوای ئەوەیان کرد کە: دوو قاپ خوێنیان بۆ ئامادە بکەم، مەبادا خوێنی زۆری لێ بڕوات و پێویستی بەخوێن هەبێ.

لەگەڵ کاک ڕێبواردا ڕۆیشتین بۆ بانقی خوێنی تاران، لێپرسراوەکەی پیاوێکی بە ویژدان بوو، خوا هیدایەتی بدات، کارتی دووقاپ خوێنی پێدراین.. هاوەڵەکەم چوار سەد تمەنی بۆ خستە ناو کیسەیەکەوەو لەملاوە بە بۆنەی شتێکەوە دایە دەستی بەڵام وەری نەگرت، ئەوەش لە خۆیا پیاوەتییەك بوو، خوا پاداشتی بداتەوەو هیدایەتی بدات..

لەسەعات یانزە و نیوی ڕۆژی دووشەممەدا خێزانم برا بۆ ژووری عەمەلیات و تاسەعات و نیوێك لە ژێر عەمەلیاتدا بوو.

ئەوەی جێی دڵخۆشی بوو، ئەوە بوو، لەوکاتی بێهۆشییەدا خێزانم دەگریا و بەنیوەو نیوە چڵێیەوە دەیگوت: خودام ئەڵلایە، پێغەممەرم ڕەسولوڵلایە، ئیمامم قورئانە، قیبلەم کەعبەیە، و هاواری دەکرد و دەگریاو دەیگوت: خودایە براکانمان ڕزگار بکەیت، گیراوەکانیان بەرەڵا بکەیت، لەو کاتەدا مامۆستا صەلاح و مامۆستای ڕەحمەتی گیرابوون، دوایی کە هاتەوە هۆش لێم پرسی: ئەوە چۆن بوو کە دەتگوت: خودام ئەڵلایە..و... تاد؟

گوت: وام دەزانی لەناو گۆردام، و پرسیارم لێ ئەکەن، بەڵام لەکاتی پرسیارەکەیشدا کەسم نەدەبینی..

لەویادا ئەوەم بۆ دەرکەوت کە: ئینسان لەژیانی ئاسایی دنیادا هۆگری چی بووبێ، لەکاتی تەنگانەدا و لەکاتی بێ ئاگایی و لەهۆش چوونیا هەر ئەوە بەسەر زمانیا دێت..

ئێوارە ڕۆیشتمە دەرەوە هەندێ دەرمانی بۆ بکڕم، لەکاتی گەڕانەوەدا پێم لە پلەکان گیر بوو، تلێر بوومەوە، ئازارێکی زۆرم پێگەیشت و لەپێ کەوتمەوە، و چەند کەسێك هاتنە ژێر باڵم و بردمیانە سەرەوە..

ڕۆژی سێشەممە دکتۆر سەری لێ داین و گوتی: ئەمڕۆیش

بمێنـنەوە تا بەتەواوی لەجێی عەمەلیاتەکە دڵنیا ببم ئەوسا بۆتان دەنووسم بڕۆنە دەرەوە..

ڕۆژی چوار شەممە لە دەماودەمی نیوەڕۆدا دکتۆر هات و دەوا و دەرمانی لەگەڵ خۆیا هێنا بوو، جێی برینەکەی کردەوە، کەدیتی پاکەو چڵك و کیمی نییە، ئیتر ئیسپەرتۆیشی تێوە نەدا.. هەندێ لەفاف و شافی پاکژکراوی خستە سەر برینەکان و پێچایەوە..

گوتی: بڕۆ بۆ حیسابات بزانم چەندیان بۆ حسێب کردووی؟ من خۆم بڕیارم داوە حەق دەستی خۆمت لێ وەرنەگرم!! قسەکەم پێ بڕی و گوتم: دکتۆر گیان! خوا پاداشتت بداتەوە، بەڕاستی ئێمە زۆر مەمنوونی تۆین، تۆ ئەوەند چاکەت لەتەك ئێمەدا کردووە، نازانین بە چ زمانێ سوپاسی تۆ بکەین؟ ئێستاش ئێمە هەروا دا دەنێین کە پارەت لێوەر نەگرتووین، وە سوپاس بۆ خوا هەژار و نەدار نین، وهەمانە.. لەبەر ئەوە قبووڵی ناکەین و دەبێ هەقدەستی خۆت حسێب بکەیت.

گوتی: نا ، شتی وا نییە..

گوتم: ئەگەر تۆ دڵی منت ئەوێ و ئەشزانم کە دڵی منت دەوێ، لێمان وەر بگرەو حیسابی بکە..

گوتی: وەڵلا وەری ناگرم!! بڕۆ خێراکە، بزانم چەندیان حسێب کردووە؟

ڕۆیشتمە خوارەوە بۆ حیسابات، لێپرسراوی حیسابات گوتی: حیسابی خۆت لەگەڵ دکتۆردا پاکژ کردووە؟

گوتم: بەڵێ. زەحمەت نەبێ حیسابی ئێمە بوو بەچەند؟ گوتی: حەوت هەزارو سیی و شەش تمەنە.. ئیتر پارەکەم دایەو گوتم: زەحمەت نەبێ دکتۆر دۆست و برادەرمە و پارەی وەرنەگرتووە، ئایا هەقدەستەکەی چەندە؟؟

گوتی: سیی هەزار و بیست هەزار تمەن وەردەگرن.. عادەتەن بۆ ئەم جۆرە عەمەلیاتانە، **بیست هەزارتمەنێك وەردەگرن**..

لیستەکەم هێنایە سەرەوە و پیشانی دکتۆرم دا، دکتۆر گوتی: باشە، ڕۆژی شەممە بیهێنەرەوە بۆ عەیادە با بی بینمەوە، دوای ئەوە بڕۆنەوە و خوا حافیزتان بێ، و خواتان لەگەڵ. ئیتر ئەوانیش خوا حافیزی کرد و ڕۆیشت..

ئەم ئێوارەیە ڕۆیشتینەوە بۆلای دکتۆر، و تەماشای جێی تەقەڵەکانی کرد، و گوتی: سوپاس بۆخوا کیم وجەراحەتی نییە، و

زۆر باشە، من لێی دڵنیام، ئیتر ئەگەر بڕۆنەوە   قەیدی نییە،

گوتم: دکتۆر گیان!!ماوەیەکی زۆرە هەندێ پرسیار لەمێشکمدا هات و چۆیانە، ومنیش دیزە بەدەر خۆنەم کردوون، و زیندان بوون، وائێستا کاتی بەرەڵا کردنیان هاتووە، ئەگەر جەنابتان ئیجازە بدەن؟..

گوتی: فەرمووو.. بپرسە..

گوتم: لەکوێ لەدایك بوویت؟

گوتی: لەتاران.

گوتم: لەبنەچەدا تارانین؟

گوتی: نەخێر، لەبنەچەدا (کرمان)ین..

گوتم: لەم ماوە زۆرەدا کە ئێمە هاموشۆی ئەم عەیادەی ئێوەمان کردووە، لەبارەی دین و مەزەبەوە، هیچ باسێکم لێ نەبیستوون، یا وات پیشان نەداوەکە پیاوێکی مەزەبی بن، ئەگەرێ بزانم پەیوەندیتان بە مەزەب و دینەوە چۆنە؟

گوتی: من موسڵمانم، و پابەندم بە دینەکەمەوە، بەڵام لەناو جوغزی(...) دا نیم.

گوتم: دەکرێ نموونەیەکمان بۆ بێنیتەوە لە پەیوەندیت بە دینەوە؟

گوتی: لەکاتێکدا رۆیشتمە زانکۆوە زانکۆ بۆ لاوێکی تازە پێگەیشتووی وەك من زۆر سەخت و ناڕەحەت بوو، بۆ ئەوەی تووشی گوناه نەبم هەر ئەوساڵە ژنم هێنا، ئێستاش هەر ئەو خێزانەم هەیە، و خاوەنی شەش منداڵم..

گوتم: ئاواتت چییە؟

گوتی: ئاواتم ئەوەیە خۆشی بخەمە دڵی ئەو نەخۆشەی دێت بۆلام، هەرکەس جۆرە ئاواتێکی تایبەتی خۆی هەیە، هی وا هەیە ئاواتی ئەوەیە: کۆشك وتەلاری بەرزو گەورەی هەبێ، هی واهەیە ئاواتی ئەوەیە لەبانقا پوولێ و پارەیەکی زۆری هەبێ، بەڵام من هیوام ئەوەیە لەدڵی نەخۆشدا هیواو گەش بینی بڕوێنم، خۆشەویستی دروست بکەم، و خۆشی بخەمە دڵیەوە.

بەڵێ، پاش ئەوقسانەی دکتۆر پەیم بەو رازە برد و مەتەڵەکەم بۆ کرایەوە، و تێگەیشتم کە دینەمۆی ئەم کارە ئیمان وباوەڕە، زۆر لە مێژە گوتویانە ئیمان کاری موعجیزە مانەند بەدی دێنێ..

# # #